Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...ин 21-hээ гарана | № 47 (16270) | 1983 оной февралиин 25, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

ЭХЭ ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА АБАХА—ХОНИШОДОЙ ЗОРИЛГО

Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Хориин, Хурамхаанай районуудта ...идой түл һайнаар абтана. Түрүүшын зуутан тодорбо. Республика дотор бү...өө 720 мянган хурьгад түлжүүлэгдэхэ һаа, мүнөө 356,4 мянган хурьгад абтаад ...на.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэ

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ—ТҮЛ АБАЛГАДА

...ПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХУРЬГАДАЙ АБТАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ 1983 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН МЭДЭЭГЭЭР

...ууд	Хурьгадай бүхыдөө абтаһаниинь	Гарзалһаниинь (процентээр)	Мүнөө түлжүүлэгдэжэ байһаниинь	Нёдондо энэ үедэ абтаһаниинь
...най	10.825	—	10.819	—
...	36.860	0,2	36.776	33.650
...	23.750	0,2	23.700	33.150
...	35.500	1,5	35.080	42.000
...	12.939	0,7	11.850	9.502
...най	7.529	0,2	7.517	7.882
...н	23.162	1,4	22.838	24.979
...анай	11.606	0,1	11.590	11.926
...	42.295	1,1	41.831	48.212
...Шэбэрэй	50.540	0,1	50.475	46.707
...	2.800	0,1	2.798	1.791
...н	24.217	0,5	24.037	32.985
...	7190	—	7.189	7.532
...дын	30.133	0,1	30.105	24425
...	40.308	0,1	40.265	24.325
...ика бүхыдөө	358.753	0,5	356.416	356.701

...хонишодой хүдэл... эгээл харюусалгатай ...л абалга түлэг дун...жа байна.

...ша оной февралиин ...мэдээгээр республи...ы ажахынуудта хам... мянга гаран хонид ...ад, тэдээнһээ бүхы...8.753 хурьгад абтаа. ...шалтагаанһаа боложо, ...эхэ хонид дутуу тү...үхэһэн хурьга гарга... һан байна. Тиихэдэ абтаһан хурьгадай 0,5 процентнь гэхэ гү, али 1837 түл гарзалуулагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, ажахынуудта хамта дээрээ 12 мянга шахуу хурьгад алдагдаһан болоно бшуу.

Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулжа харахада, хурьгадай гарзалалга зарим тэды үсөөн болоошье һаа, энээндэ һанаагаа амарха үндэһэн үгы.

Юуб гэхэдэ, байгша ондо республикымнай хонишод бүхыдэнь 720 мянганһаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэжэ социалис уялгануул соогоо бэшэнхэй. Энээниие дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха, нэгэшье эхэ хониие хурьга хаюулхагүй, абтаһан түлые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ хонишон бүхэнэй нэрэ хүндын, һэшхэл урманай хэрэг болоно.

Гадна энэ жэлдэ динлэнхи олонхи ажахынууд адууһа малай, тэрэ тоодо хонидойшье эдихэ үбһэ тэжээлээр урдынхида орходоо һурагүй һайнаар хангагданхай. Тэрэшэлэн үнгэрһэн жэлэй ноябрь, декабрь, мүн энэ жэлэй январь һарадашье хаа хаанагүй хэзээ хэзээнэйхиһээ урин дулаан байжа, хонидые хүсэ шадал һайнтай байлгаха хээрын элбэг эдисэтэй бэлшээридэ адуулхада ехэл таатай зохид байгаа ха юм.

Эгээл тиимэһээ байгша ондо эхэ хонидhoo илангаяа олоор хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, зуутан-хонишодой зэргые эрид олошоруулха арга боломжо район, ажахы бүхэндэ бии.

Гэхэтэй хамта Яруунын, Хэжэнгын, Хяагтын районуудай зарим ажахынууд нимэ һайн эрхэ байдалда хурьгадые олоор гарзалуулжа байхань яашье хүлисэшэгүй. Республика дотороо эгээл олон хурьга абадаг Зэдын районой колхоз, совхозууд түл абалгые һаяхан эхилээд байбашье, аяар 700 шахуу хурьгадаа алдаа. Тэрэ мүртөө нёдондоной энэ үеынхиһөө олон хурьга гарзалуулһан байха юм. Илангаяа үбэлжэлгын, түл абалгын урдатээ зарим районуудай ажахынуудай хонид, хурьгадайнгаа байрануудые ёһоор дулаалаагүй, дэбдихэр бэлдээгүй, түл абалсаха дүршэлтэй шадамар хүнүүдые нэмэжэ табяагүй дээрэһээнь лэ нимэ юумэн тохёолдоо гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бүри намар эртээнһээ хойшо энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ һайнаар бэлдээд, бүхы хаба шадалаараа оролдожо хүдэлһэн хонишод мүнөө хурьгадые эрхимээр абажа байна. Жэшээ болгон, Хориин районой Үдын совхозой суута хонишон Г. М. Бимбаевые онсолон тэмдэглэхээр. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон бригадада 714 эхэ хонид түрөөд, бүхыдөө 750 гаран хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Эндэхид зуун эхэ хониин бүриһөө 130-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, томо болгохо гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилготой.

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевтан байгша ондошье баһал эрхим ажалай жэшээ харуулна. Эндэ бүхы 647 эхэ хонидойнь 510-ниинь даб дээрэ хурьгалаад, тэдээнһээнь, 612 хурьгад түлжүүлэгдэжэ байна гэхэ гү, али отарадань 102 эхир хурьгад бии болонхой. Гайхамшагта ажалай жэшээ энэл даа!

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хонидойнгоо хурьгалжа, үшөө дүүрээгүйшье һаань, зуун эхэ хонин бүхэнһөө 100 хурьга абаад байһан хонишод үдэрһөө үдэртэ олошорно. Хяагтын совхозой түрүү хонишон П. П. Самданов, энэ районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Б. Д. Цыдыпылов, И. М. Унагаев, Загарайн районой «Гигант» колхозой хонишон Б. Г. Шарофеев болон бусадые элдэнэй дундаһаа онсолон нэрлэхээр.

Бүхы ажахыгаараа түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хурьгадаа хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байһан колхоз, совхозуудшье бии. Бэшүүрэй районой «Новоспасский» совхоздо бүхы 5296 эхэ хонидойнь 4500 гаранииинь хурьгалаад, түлынь һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Эндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхоз 5919 эхэ хонидойнгоо 5200 гараниинь түрүүлээд, бүхы хурьгадаа үхэл гарзагүйгөөр томо болгоно. Мүн Хориин районой Дээдэ-Тайлсын, Хориин, Сэлэнгын совхозуудта хонидой түл абалга муу бэшээр дүүргэгдэжэ байна.

Тиигэбэшье хонишодой ажалай айхабтар харюусалгатай хаһа үнгэрөөдүй. Социалис уялгаяа дүүргэхын тула ажахынууд февраль, март һарануудта үшөө 360 мянга шахуу хурьгадые абажа түлжүүлхэ зэргэтэй. Эгээл тиимэһээ хонидой түл абалга тушаа анхарал заахашье һуладхагдаха ёһогүй.

Л. БАДУЕВ,
Республикын Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

...БТЭЙ, ЭЕТЭЙ ...ОЛЛЕКТИВТЭ...

...ын совхозой түб ...Гүүндэ һууринһаа ар...одоной газарта оршо...хэмбэдэ үнинэй хони...имит-Доржо Базаро...ыреновэн даадаг ота...лжэдэг. Бидэнэй ниишэ ...ерэхэдэ, хонишод ...соогоо һүрэгтөө ...э үбһэ, һолоомо хо...тараажа байгаа һэн. ...өөнэйнь байрын дэр...хорсо соо хэдэн һү...һэн тэбхын харагда...үн эндэ һолоомон. зе...асаргаданхай, томо ...хайрсаг соо талха та...нь зүйл нөөсэлэгдэн...

...айнь байра хүүшар...е һаа, дулаан, ариг сэ...арай хурьгадай шэн...хоолойгоор дарьяса ...дахань дуулдана.

...үрүүшымнай хурьгад ...а байна. Мүнөө 300 ...н түлжүүлэгдэнэ. Хо...дэлэнтой, һүтэйшье. ...даа ядамаггүй сал...Зундаа, намартаа һү...һайнаар бэлшээжэ, ху...лэа һэмди. Үбһэ тэ...элбэгээр бэлэдхэгдэн...һайнаар ондо орожо ...гээшэбди, — гээд ...р Базаровна хэлэхэ ...а, — энэл хэбээрээ ...л, хабарай ута нюрган ...татайгаар дабагдахал ... — гэжэ нэмэбэ.

... отарада Цыреновтэн ...үлэтээ хүдэлдэг. Эхэ ...хоёртойгоо Тимур, Ба...ир, Дамба хүбүүдынь ...ана. Олон жэлдэ хо...оор хүдэлмэрилһэн ...-Доржо Цыреновтэнэй ...уд бага наһанһаа хони... хүнгэн бэшэ мэргэ... дүршэһэн, хара ажал...туужаһан байха. Гүр...н удаа дараалан Гүүн...э дунда һургуули дүүр... түрэл совхоздоо ажал... байна.

...Цыреновтэнэй бүлэ ...баян даа. Аяар арбан ...үтэй. Тэдэнэй гурба... совхоздоо амжалта...ажаллана. Энэнь маг...айл гээшэ, — гээд ...ын районой «Улаан ... газетын редактор Жам...Батомункуевич Цыдыпов ...барилха зуураа. —Ехэ ...ина басаганиинь врач ...мэлтэй, нютагтаа больницада хүдэлдэг, нүгөөдэ Ишигмаань Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргэөд, республикынгаа ниислэл хотын больницануудай нэгэндэ ажаллана. Бадма Ханда хоёрынь дээдэ һургуулинуудай студентнэр, Чимит-Доржонь шофёрой курсада, Цыгмит Содном хоёрынь 6—7-дохи классуудта һурана. — гэжэ хургаа даран хөөрөө һэн.

Эбтэй, эетэй гэр бүлын энэ бригадада 500 эхэ хонин даалгагданхай. Намар совхозой хонишодой суглаанда хабаадалсахадаа ахалагша хонишон арга шадабаряа хаража үзөөд, 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаха зорилго хараалаа бэлэй. Харин мүнөө хонидой хурьгалжа захалхада хонишод эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхээр найдуулба. Мүн ноохо хайшалха жэлэйнгээ түсэбые лаб дүүргэхээр эрмэлзэнхэй. Хурьгадаа эхэһээнь һалгаахадаа, тэдэнэйнгээ түс бүриин шэгнүүрые 20 килограммда хүргэхэ юм.

Арбан үринэрэй эсэгэ Чимит-Доржо Базарович Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсаһан, япон булимтарагшадые бута сохилсожо, дайн дажарай харгыгаар Номгон далайн эрье хүрэһэн дайшалхы намтартай хүн юм. Тиихэдэ олон үхибүүдэй эхэ, Эхэ-герой Д. Б. Бадмаева дайнай шэрүүн жэлнүүдэй үедэ ажалайнгаа намтарые эхилһэн, наһан соогоо ажабайдалай хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдтэй яһала ушаржа, гэмгүй дабажа гараһан байха. Эгээл тиимэһээ үнгэрэгшэ намар эб найрамдалай жасада һарынгаа 120 түхэриг пенси оруулаа бэлэй.

Мүнөө Яруунын совхозой ахалагша хонишон Ч-Д. Б. Цыреновэй отарада түл абалгын халуун хаһа түлэг дундаа ябажа байна. Түрэл Буряадайнгаа республикын тогтоhоор 60 жэлэй ойн баярые түс бригадын хонишод ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэнэ.

Г. БАДМАЕВ.
манай корр.

Репортаж

ЗАЛУУШУУЛ—БЭРХЭШҮҮЛ

Үбэлэй һүүл һарын барагдаха дүтэлһэниие мэдүүлжэ, үдэрынь яһала игаабари, урин болоодхибо. Газаа хорёо соо эдеэлжэ байһан хонидшье үбэлэйхидэл дааража, байхаяа болинхой, яаралгүйхэн үбһэ, һолоомо шэмхэлнэ. Баһа үе үе болоод лэ хашаа руу хараад маарадана.

— Хонид хүсэ шадалаар яһала һайн даа. Үбһэ тэжээлээршье дуталданагүй. Үлэн хооһон байгаа һаа, нигэжэ хурьгадтаа мээхэйрэн хашаа руу хараад маарадажа байхагүй, эдихээл мэдэхэ, шуналхадажа ябаха бэлэй. Эдээниеш хурьгадтань һая хүхүүлээд гаргаа зомди, — гэжэ ахалагша хонишон Мунко Цырендоржиев хэлэнэ.

— Хэр олон хурьгадтай болоод байнат? — гэжэ хонидтоо үбһэ угэжэ ябаһан тэрээнһээ асуубаб.

— Һаяшагайл хониднай олоороо хурьгалжа эхилээл даа. Даб дээрэ 300 гаран нарай амитад бии болонхой. Булта бүрин бүтэн томо болгогдоно, — гэжэ Мунко Шойропович харюусана.

Хашаа соо ороходомнай залуухан басаган хушан сагаахан хурьга бариад, һү гү, али юушьеб угжажа байба. Тээ саанань ахалагша хонишоной нүхэр Надежда Цырендоржиевна һая түрэһэн эхэ хонидые эдеэлүүлжэ, уһалжа, баһал сүлөөгүй хүдэлнэ.

— Бидэш залуу хонишод гээшэ аабзабди даа. Дүй дүршэлнайшье багашаг. Тиигэбэшье хүнэй хойно байхагүй гэжэ шадалаараа оролдонобди. Манда баһа залуушуул туһалалсана. Нёдондо арбадахи класс дүүргэһэн, отделениин комсомолой эхин эмхиин секретарь Елена Раднаевна өөрынгөө һайн дураар хурьга абалсана. Тиихэдэ автомашинын жолоошон Дагба Найданов, хүгжэмэй һургуулиин багша Ринчин-Ханда нүхэртээ баһал эндэмнай хүдэлэлсэдэг, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «50 лет Октября» совхоздо хэдэн залуу айлнууд өөһэдынгөө һайн дураар ажахынгаа гол һалбари хонин ажалда хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлһэн юм. Тэдэнэй дундаһаа отделенидээ ветеринарна врачаар хүдэлжэ байһан Мунко Цырендоржиев магазинай наймаалагшаар ажалладаг Надежда нүхэртээ баһал өөһэдынгөө һайн дураар эхэ хонидой отара даажа абаа бэлэй.

— Хурьгадаал һайнаар түлжүүлхын түла бүхы оролдолго гаргана гээшэбди. Элдэб үбшэнһөө һэргылхэ тарилга хэнэбди, эм дом уулганабди. Эхир хурьгадта, һү багатай хонидой түлнүүдтэ хэмэл аргаар буйлуулһан һүншүү тэжээл нэмэлтэ хоол болгон эдюулнэбди, — гэжэ хонишод хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, хурьган бүхэниие 20 килограмм шэгнүүртэй эхэһээнь һалгааха, хонин бүхэнһөө 3,4 килограмм ноохо хайшалха уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, түрэл Буряад оронойнгоо 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха зорилготой.

М. БАЛДАНОВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Мунко Шойропович Цырендоржиев; 2. Түл абалгын үедэ хонишодто туһалхаар энэ отарада ерэһэн Буряадай хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедэй дүрбэдэхи курсын студентнэр Валерий Димов ба Александр Хубакшинов хоёр. Студентнэр хонишодто ехэ туһаламжа хүргэхэһөө гадна нэгэ доро ерээдүйнгөө мэргэжэлээр эндэ практика гарана.

Д. НИМАЕВАЙ фото.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Республикын Хүндэлэлэй самбарта нимэ коллективүүд гаргагдаба:

Зэдын районой **Оёорой совхоз.**

Хэжэнгын районой **Загаһатын совхоз.**

Хориин районой **Хориин совхоз.**

Түнхэнэй районой **«Сибиряк» колхоз.**

Хяагтын районой **«Родина» колхоз.**

Мухар-Шэбэрэй районой **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.**

Загарайн районой **Хурбын туршалга-үйлэдбэриин ажахы.**

Улаан-Үдын районой **Сотниковско шубуунай фабрика.**

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай тоннель малтадаг бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1982 оной дүрбэдэхи кварталай дүн согсологдобо. Тиин «БАМтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 16-дахи отрядай Г. П. Гудковой бригада түрүү һуурида гараһанда тоологдоо. Түс бригада 1982 оной дүрбэдэхи кварталай түсэб болон даабаринуудые 116 процент дүүргэһэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 121,4 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдээ эрхим шанартайгаар ажалаа бүтээхэһээ гадна материалаа ходо арьбална.

Г. П. Гудковой бригадада КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг болон социалис мүрысөөндэ илагшын диплом барюулагдажа, нэрэнь республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ГРЕЦИДЭ ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

АФИНА. (ТАСС). Грециин Республикын Президент К. Караманлис хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновтэй февралиин 23-да уулзаба.

Совет хүтэлбэрилэгшэдэй эльгээһэн амаршалганууд болон һайн һайхан хүсэлэнгүүдые Н. А. Тихонов Грециин гүрэнэй толгойлогшодо дамжуулһан байгаа.

СССР-эй ба Грециин хоорондохи заншалта һайн харилсаае саашадань хүгжөөхые хүсэжэ байһанаа хоёр тала хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлбэ. Дэлхэй дээрэхи оршон байдалай орёо түгшүүритэй боложо байһантай дашарамдуулан, һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүлээд, дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые, гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые, харилсаа холбооe бэхижүүлхын түлөө нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ тэмдэглэбэд.

Н. А. Тихонов Грециин ниислэл хотын муниципалитедтэ хүрэбэ.

Хотын мэр Д. Бейс Совет правительствын толгойлогшые халуунаар амаршалһан байгаа. Баярай оршон байдалда тэрэ Н. А. Тихоновтэ Афинын алтан медаль барюулба. Муниципалитедтэ хүрэһэн тухайдаа дурасхаал болгожо, Н. А. Тихонов СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурасхаалта медалиие мэртэ барюулһан байха юм.

Н. А. Тихонов болон тэрээнтэй хамта ябалсагшад Коринф хотодо хүрэбэ. Эллинскэ түүхэ болон соёлой хүгжэлтэдэ горитой ехэ нүлөө үзүүлһэн Грециин хото-гүрэн эртэ урда сагта энэ шадар һалбаран хүгжэһэн байгаа. Совет айлшад антична үе сагай хүшөө памятнигуудтай танилсаба.

СССР ТОО, БАРИМТАНУУДТА

«1982 ондо СССР тоо, баримтануудта» гэһэн тобшо статистическэ согсолбори хэблэгдэн гараба. 1982 ондо Советскэ Союзай Экономическа ба социальна хүгжэлтэ тухай баримта мэдээнүүд, мүн 1922, 1940, 1965, 1970, 1975, 1980 болон бусад хэдэн жэлнүүдтэй сасуулбари жэшээнүүд энэ согсолборидо оруулагдаһан байна.

Бусад социалис оронуудай экономико ба соёлой хүгжэлтые элирхэйлэн харуулһан зарим мэдээсэлнүүд эндэ оруулагдаа. Зарим дүнгүүдээр капиталис гүрэнүүдэй зэргэсүүлгэнүүд үгтэнэ.

Энэ согсолбори СССР-эй Центральна статистическэ управленеэр бэлдэгдэжэ, «Финансы и статистика» хэблэлээр гаргагдаһан байгаа. Тэрэ үргэн олон уншагшадта — агитаторнуудта, пропагандистнуудта, статистигуудта, экономистнуудта, партийна ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хабаатай байха юм.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СССР-эй ГҮРЭНЭЙ АЖАЛАЙ НӨӨСЭЛГЫН КАССАНУУДАЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

СССР-эй Гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай эмхи зургаануудта олон жэл соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

Молчанов Георгий Ивановичые — СССР-эй Гүрэнэй ажалай нөөсэлгын кассануудай Буряадай республиканска управлениин начальник.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1983 оной февралиин 22.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫЕ УГТУУЛАН

КАЗАНЬ. Татарай АССР-эй колхоз, совхозуудта тарилгын ба газар элдүүрилгын оньһото техникэ заһабарилга дүүргэгдээ. Тракторнууд болон комбайнуудай гурбанай хоёр хубинь хараалагдаһан болзорһоо урид полевой хүдэлмэридэ бэлдэгдэһэн байна. Машинануудые индустриальна аргаар заһабарилгые нэбтэрүүлһэнэй ашаар амжалта туйлагдана. Табан жэлэй эхинһээ хойшо ажахынуудта 200 гаран мастерской болон гараж баригдаа. Түрүү ажахынуудай заһабарилагшад бригадна подрядаар хүдэлнэ.

ТУЛА. Областиин олонхи ажахынууд һуга тарялан дээрээ нютагай үтэгжүүлгэ гаргана. Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагуудта үндэр ургасаараа алдаршаһан Щекинскэ районой «Новая жизнь» колхозой дүй дүршэлые тэдэнэр хэрэглэнэ. Энэ ажахын колхознигууд үбэлдөө, хабартаа нютагай үтэгжүүлгэнүүдые хээрэ гаража обоолоод, зун болотор халагалжа, газараа хахалхынгаа урда тээ хүрьһэндэ шэнгээдэг байна. Нютагай үтэгжүүлгэнүүдые нигэжэ гаргаһанай ашаар Кимовскэ районой «Россия» колхоздо, Ленинскэ районой СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо, бусад олон ажахынуудта ургаса нилээд дээшэлүүлһэн байна.

УЛААН-ҮДЭ. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье Буряад оронойлуговодууд сабшалан болон бэлшээри дээрээ тошо халяахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энээнэй ашаар гол түлэб ехэнхидээ хабарай-зунай һарануудта гангадаг сабшалан дээрэһээ үндэр баян ургаса хуряажа абадаг байха юм.

ГУЛИСТАН (Үзбегэй ССР). Сырьдарьинска областиин Гулистанска районой «Коммуна» колхозой газарай үрэжэл һайжаруулгын отряд хооһон талада шэнэ газар элдүүрилжэ, хлопок тарихын тула нютагай үтэгжүүлгэнүүдые ехээр гаргана. Үдэр бүри тэдэнэр 300 гаран тонно гэхэ гү, али нормоор хараалагдаһанһаа хоёр дахин ехэ үтэгжүүлгэ хээрэ гаргана. Дүн хамта Сырдарьинска областьдо 600 мянга гаран тонно нютагай үтэгжүүлгэ хээрэ гаргагдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй дээшээ байна.

ТАМБОВ. Область дотор ажахын тоосооной хэдэн арбаад звено эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Наряд хаангүй хүдэлдэг коллективүүд энэ жэлдэ саахарай свекло тарихын тула 45 мянган гектар талмай элдүүрилхэ юм. Энэнь түс ургамал тарихаар хараалагдаһан бүхы талмайн гурбанай нэгэ хубиһаа үлүү болоно.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХИНАЛТЫЕ, ГҮЙСЭДХЭЛГЭ ШАЛГАЛТЫЕ НАРИЖУУЛХА

Кабанскын районой ажалшад түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хабаадажа, түрүүшын хоёр жэлэй туршада зарим тэды амжалтануудые түйлаһан байна. Түсэбһөө гадуур 2500 тонно һүн гүрэндэ худалдагдаа, ороохо таряа, хартаабха худалдаха хоёр жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Ниитын мал ажалда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэгдэһэн байгаа. Районой предприятинууд ганса 1982 ондо гүрэндэ промышленна продукци худалдалгаяа 1,7 миллион түхэригөөр нэмээгээ, ажалайнь бүтээсэ жэлэй туршада 14 процентээр дээшэлээ. Барилгашад 13,5 миллион түхэригэй хэмжээнэй капитальна барилга хэһэн байха юм.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илаһанайнгаа түлөө район КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Байгша оной түрүүшын үдэрнүүдһээ районой ажалшад табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ баталан абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө үргэн дэлисэтэй мүрысөө дэлгэрүүлэнхэй.

Һаяхан партиин Кабанскын райкомой ээлжээтэ пленум боложо үнгэрбэ. «Хиналтые, гүйсэдхэн дүүргэлгэ шалгалтые саашадань нарижуулха, партийна, ажалай болон гүрэнэй журамые шангадхаха талаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай» партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Хмелевой элидхэлые пленум зүбшэн хэлсээд, тодорхой тогтоол баталан абаба.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев пленумдэ хабаадалсажа, үгэ хэлэбэ.

Арадай ажахын ямаршье һалбарида парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинаха, шалгаха хэрэг партийна хүтэлбэриин амжалтын шухала нүхэсэл мүн. Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор хиналтые, гүйсэдхэн дүүргэлгэ шалгалтые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай тусхай тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет баталан абаһан юм. Журам шангадхаха, эмхи гурим хангаха тухай асуудалнуудта партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум онсо анхарал хандуулжа, ниитэ гүрэнэй аша туһые сахиха, баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хёрхоор хинаха, гүйсэдхэн дүүргэлгын журам шангадхаха эрилтэнүүдые табиһан байна.

Мүнөө, ажал хэрэгүүдэймнай улам ехэ хэмжээтэй боложо байхада, түсэб зорилгонуудаймнай бүри орёо болохо тума хиналтын, гүйсэдхэлгые шалгалтын удха шанар улам ургаха жэшээтэй.

Партиин заабаринуудай, мүн өөһэдынгөө баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинаха талаар манайда тодорхой гурим тогтонижоһон байха юм гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Энэ элдэб аргаар бэелүүлэгдэдэг: районой экономикын болон соёлой һалбаринуудай хүгжэлтые шэнжэлэлгэ, хэмжээ ябуулгануудые зохёогоод, тогтоолнуудые баталан абаад, саг дары гүйсэдхэгшэдтэнь хүргэлгэ, тэдэнэй гүйсэдхэлгые хинаха харюусалгатай хүнүүдые томилолго, шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые түргэн саг соо шалгалга гэхэ мэтэ болоно. Хиналтада, гүйсэдхэлгэ шалгалтада олон тоото партийна хүдэлмэришэд, совет, ажахын органууд, партийна комиссинууд, арадай хинагшад хабаадалсадаг байна. Абтаһан шиидхэбэринүүдые, партиин Уставаар хараалагдаһан уялгануудаа дүүргэжэ байһан тухай коммунистнуудай тоосоон, ажалшадай оруулһан гомдол мэдүүлгэнүүдэй, шүүмжэлхы ажаглалтануудай бэелүүлэгдэжэ байһан тухай мэдээсэл энэ хэрэгтэ ехэ тупатай гээд элидхэлшэ мэдүүлээ. Хиналта хэнгээ, партиин райкомой бюро, партийна комитедүүд экономикын, соёлой хүгжэлтын шухала асуудалнуудые зүбшэдэг, тогтоол, шиидхэбэри абаһан тухайгаа коммунистнуудта мэдээсэдэг гуримтай. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ гүйсэдхэгдэжэ байһан тухай партиин райкомой бюро партийна эдэбхитэдтээ 9 дахин мэдээсэһэн байна.

Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха талаар комиссинуудай тоо нилээд олошоруулагдажа, эхин партийна организацинуудта эмхидхэгдэдэг хиналтада, гүйсэдхэлгэ шалгалтада жиирэй коммунистнууд олоороо хабаадуулагдадаг болоо. Тиимэ комиссинууд мүнөө 33 эхин, 9 цеховэ партийна организацинуудта хүдэлнэ, тэдэнэй зэргэдэ 288 коммунист ородог байха юм.

Түсэбөө табихадаа, партийна организацинууд тусхай «Абтаһан шиидхэбэринүүдые хиналта» гэһэн хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг, эндэ партийна хүтэлбэрилэгшэд профсоюзай, арадай хиналтын бүлэгүүдтэй, нютагай Соведүүдтэй, комсомолой «прожектортэй» хүсэеэ элсүүлжэ хүдэлдэг дүршэлтэй.

Иимэ хиналтын, гүйсэдхэлгэ шалгалтын ашаар олонхи шиидхэбэринүүд саг болзортоо бэелүүлэгдээ, шухала асуудалнууд түргэнөөр шиидхэгдээ. Тимлюйн цементын заводой, тэндэхи асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой, «Байкальское» ОПХ-гай, Мысовской энергоучастогай, Брянскын ОРС-ын партийна организацинууд хиналтын хүдэлмэри һайн эмхидхэдэг, абтаһан тогтоолнуудые дүүргэһэн тухайгаа коммунистнуудта, ажалшадта саг соонь дуулгажа байдаг гээд элидхэл соо дурдагдаа, мүн пленум дээрэ үгэ хэлэһэн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой парткомой секретарь А. С. Мертвецов энээн тухай хөөрэбэ. Гүйсэдхэлгые шалгалта эдэ партийна организацинуудта түсэбүүдээ дүүргэхэдэнь, кадрнуудаа хүмүүжүүлхэдэнь, парти доторхи демократи хүгжөөхэдэнь туһалдаг байна.

Тиигэбэшье хиналта, гүйсэдхэлгые шалгалта, даабари дүүргэхэ журам мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусанагүй, олонхи эхин партийна организацинуудай, совет болон ажахын организацинуудай хүдэлмэриин һула талань болоно гээд райкомой пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Зарим парторганизацинуудай секретарьнар райкомой шиидхэбэринүүдые саг дары коммунистнуудтаа дуулгажа, ойлгуулжа, тэдэниие бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаггүйнь гэмшэлтэй. Жэшээнь, партиин райкомой пленумэй 1981 оной сентябрьда абаһан тогтоол тухай 8-дахи СМУ-гай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанай коммунистнууд мэдээшьегүй үлэһэн байшоо. Иимэ дутагдалнуудай бии байһые мэдэржэ, тэдэниие яажа усадхахаб тухайгаа пленум дээрэ дурсагдагша коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд А. А. Климов, А. А. Кокина гэгшэд хэлэбэ. Хүдөөдэ кадрнуудые тогтонижуулха талаар асуудалнуудые зүбшэжэ шиидхэһэн райкомой пленумэй шиидхэбэриие Кабанскын шубуунай фабрикын, «Шергинский» совхозой парткомууд ажал ябуулгынгаа хүтэлбэри болгоогүйнь гайхалтай.

Хүтэлбэриие саарһан дээрэшье «бэелүүлдэг» ушарнууд үсөөн бэшэ гээд пленум дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Эндэхи нютагай зарим Соведүүд тогтоол баталан абаад, тэрэниие бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри мүртэй ябуулдаггүй гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Һүүлэй сагта хэм хирэгүй олошорһон элдэб эсын тогтоол шиидхэбэринүүдтэ партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ тодорхой сэгнэлтэ үгтөө һэн. Урдахи тогтоолой бэелүүлэгдээгүй байтар, ямаршье үндэһэгүйгөөр шэнэ тогтоол баталан абаад, тэрэнээ дүүргээгүй, али дутуу дүүргээд мартажархидаг ушарнууд дайралдана гээд пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Брянскын сельскэ Соведэй гүйсэдком «Гэр байра, ниитын байшангуудые, малай байра үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ тухай» асуудалаар 1981 — 1982 онуудта гурбан тогтоол абаһан байгаа, теэд тэдэниие бэелүүлжэ, хубилгаһан юумэн үгы. Һунгагшадай олон захяанууд бэелүүлэгдээгүй үлэшөө. Энэмнай мүн лэ хиналта, шалгалтын хангалтагүй байһанһаа шалтагаантай бшуу. Эдэ баримтануудта зүб сэгнэлтэ үгэжэ, нютагай Соведүүдэй эмхидхэхы үүргыень дээшэлүүлхэ тухай Посольскын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Н. Ярец үгэ хэлэһэн байна.

«Саарһан дээрэ сараа» болоод мартагдаһан тогтоолнууд тэндэ үсөөн бэшэ. Кабанскын шубуунай фабрикын коммунистнууд үнгэрэгшэ ноябриин 11-дэ «Социалис зөөри сахин хамгаалха, ажахыдаа эзэн буса хандаха, журам эбдэхэ, ябадалтай тэмсэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые» баталан абахадаа, архиншадтай, хуурмаг тоосоо үгэгшэдтэй тэмсэхэ, «Хүн ба хуули» гэжэ лектори эмхидхэхэ гэхэ мэтэ түсэб хараалаа юм. Саг нилээд үнгэрөө, тогтоол саарһан дээрэ мартагдаа, харин журам эбдэхэ ушарнууд бии байһаар. Тус фабрикын директор И. Е. Стулев пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ дутагдалнуудые мэдэржэ, хэмжээ абахабди гэжэ найдуулаад, коллективэй ажал хүдэлмэриин хоёр жэлэй дүнгүүд тухай тобшо тодорхойгоор хөөрөө.

— Хиналта, шалгалтын хүдэлмэридэ арадай хиналтын зургаанууд онсо һуури эзэлдэг. Район соо 2 мянга шахуу хинагшад хүдэлнэ. 1982 ондо тэдэнэр 66 шалгалта хэхэдээ, 94 элдэб тушаалтадта албата уялганууд тухайнь һануулха баатай болоо юм, — гээд арадай хиналтын районно комитедэй түрүүлэгшэ Н. Г. Попов мэдээсээ.

Районой совхозууд болон бусад ажахынуудта нилээд ехэ юумэ хэгдэжэ байбашье, бар хүсөөр хэгдэдэг ажал оньһожоруулха, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, экономическа хүдэлмэри һайжаруулха гэһэн эрилтэнүүд бүринь дүүрэнээр бэелүүлэгдэнэгүй, ажахын тоосоон, бригадна гурим һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Хүдөө ажахын ажалшадые гэр байраар гүйсэд хангаха зорилготойгоор совхозуудта шеф ёһоной туһа хүргэдэг предприятинууд болон зургаанууд элдэб шалтагаанаар түсэбөө дүүргээгүй байһаниинь мүн лэ хиналтын, гүйсэдхэлгэ шалгалтын һула байһанһаа эхитэй бшуу. Имагтал районой промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй түсэб дүүргэхэ журам эбдэһэн дээрэһээ 122 гэр байра саг болзортоо үгтэбэгүй ха юм.

Ажалай журам эбдэхэ, ажалдаа гараагүй байха, архидаха гэхэ мэтэ ябадал пленум дээрэ эрид шүүмжэлэгдээ. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, эдэ асуудалнуудые анхарха, ажалшадай суглаанууд дээрэ зүбшэхэ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые хүгжөөхэ, ойлгууламжын, үзэл сурталай хүдэлмэри ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха шухала гээд Сэлэнгын ЦКК-гай ахамад инженер А. А. Дубанов, «Оймурский» совхозой парткомой секретарь И. Н. Падерин гэгшэдэй һанамжалһаниинь зүбтэй.

Ажал хүдэлмэридөө бригадна гурим үргэнөөр хэрэглэдэг коллективүүдтэ журам һайн, хүн бүхэн ажалайнгаа эсэсэй дүнгүүдые һайжарулха гэжэ оролдоно. Харин Кабанскын райондо 287 бригадануудай миин лэ 134-нь ажахын тоосоогоор ажалладаг байна. Барилгашадай 55 бригадын оройдоо 3-нь бригадна гуримаар ажаллана, зүгөөр хүдөө ажахыда, транспортда иимэ гуримаар ажалладаг бригада үгы. Шэнэ гуримаар ажаллажа, үндэр дүнгүүдые түйладаг бригаданууд район дотор бии. Теэд Гүрэнэй шангай лауреат А. Е. Воронинай (8-дахи СМУ), Байгалай модоной баазын бригадир Ю. Р. Третьяковой коллективүүдэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Иимэ дутагдалнуудые дары усадхаха эрилтэ пленум дээрэ табигдаа.

Кабанскын район республикымнай томо районуудай нэгэн, эндэхи ажалшадай амжалтанууд мэдээжэ, теэд үе сагай шэнэ эрилтэнүүдые табина гээд партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев тэмдэглэбэ. Хиналтада, гүйсэдхэлгые шалгалтада, ажалай журам шангадхалгада партимнай саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Энэньшье ойлгосотой, юундэб гэхэдэ тэдэнэр шэнэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, ажал хэрэгээ бүтээсэтэйгээр ябуулха хэрэгтэ хүсэтэ түлхисэ боложо үгэхэ аргатай. Түсэб арга заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой, теэд ямаршье аргаар тэдэниие бэелүүлхэ бэшэ, имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, түрүү дүршэл нэбтэрүүлжэ, һайн дүнгүүдые түйлаха эрилтэ табигдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ райондо нилээд ехэ барилга хэгдээ, малай шэнэ комплекснууд бодхоогдоо, газар тарялангай бүридхэл һайжаруулһанай ашаар ажахынууд талха таряа, хартаабха, малай тэжээл ехээр хуряадаг болоо. Теэд саашадаа хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые үргэдхэхын тула шэнэ нөөсэ, арга боломжонуудые элсүүлхэ хэрэгтэй гээд нүхэр А. У. Модогоев тэмдэглээ. Районой фермэнүүд республикын ажахынуудта һаагдадаг һүнэй 13 процентые үгэнэ, гэбэшье малай һү шэмэ эрид дээшэлнэ гэхын аргагүй. Зарим ажахынууд малдаа һайн шанартай тэжээл хүрэхөөрнь бэлдэхэхын оронда гүрэнһөө туһаламжа хүлеэнги байдаг. Районой ажахынууд гахай оүри олоор тэжээхын тула хартаабха ехээр тариха, ургасыень дээшэлүүлхэ болоно.

Ажалшадай эдэбхи хэшээл дэгжээхын, социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө, хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэй үмэнэ тон тодорхой зорилгонуудые табиха, ажал хүдэлмэриинь эрхэ байдал мэдэхэ, хэрэгтэй сагта туһалха шухала. Энээндэ партийна организацинууд, коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Ажал хүдэлмэридөө, үйлэдбэридөө шэнэ, түрүү онол аргануудые, иланг΄аяа бригадна гурим нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй үлүү һайн талыень хүн зондо ойлгуулха, харюусалгыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана гэжэ нүхэр А. У. Модогоев мэдүүлээ, түрүү бригадануудай хүдэлмэриин жэшээ дурдаа.

Хүдөөдэ хүн зониие тогтонижуулхын тула совхозуудта гэр байра үргэнөөр бодхоохо, эндэ ганса ажахынуудай хүсэ шадал элсүүлхэ бэшэ, мүн ажалшадай хүсэлэл дэмжэхэ, өөһэдөө барилга хэхэдэнь туһаламжа үзүүлхэ шухала.

Табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхын, социалис уялгануудаа нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө районой ажалшад эршэ түгэсөөр хүдэлжэ, түрэл Буряад республикынгаа 60 жэлэй ойе шэнэ амжалтануудаар угтаха бээ гэжэ найдажа байһанаа нүхэр А. У. Модогоев мэдүүлбэ.

Зүбшэгдэһэн асуудалаар пленум тогтоол баталан абаба.

Пленум эмхидхэлэй асуудал шиидхэбэ. Ондоо ажалда орохонтойнь дашарамдуулан Ю. Д. Ангаевые партиин райкомой секретариин тушаалһаа сүлөөлжэ, В. Р. Булдаевые райкомой секретаряар һунгаа.

Р. ГАРМАЕВ.

Равиль Ри...
Үдын М. И. К...
рэмжэтэ локом...
слесареэр хүдэ...
ажалдаа үнэн...
даг, түсэбтэ...
ходо үлүүлэн...
Равиль ниит...
эдэбхитэйгээр...
Комсомолой...
шүүн, профсою...
вой комитедэй...
арадай депутад...
Соведэй депута...
шаалнуудтай,...
комсомол хүбүү...
урагшатай.
Равиль Р...
мэргэжэлээ дэ...
һэн эрмэлзэлтэ...
мүнөө институ...
курсада заочно...
«Табан жэ...
нэрэ зэргэтэй...
циалис мүрысө...
жэ, ВЛКСМ-эй...
дэлэлэй грамо...
данхай. Мүн д...
дэлмэрилэгшэд...
хүндэтэй, магта...
Зураг дээрэ:...
Ризванов.
А. ШОЙЖОЛ...

ТАРЯАШАД ҺУРАНА

Завьяловска районой «Заря Алтая» колхозһоо Социалис Ажалай Герой А. Ильичева хизаарай дүй дүршэлтэй механизатор гэжэ мэдээжэ болонхой. Тиибэ яаба шье урагаа хуряалгын һүүлээр тэрэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсада бэшүүлээ һэн.

— Дүй дүршэлтэй механизаторнуудшье һураха зэргэтэй, — гээд, Анна Васильевна хэлэнэ. — Жэл бүри бидэ техникэ абанабди, ажалай түрүү арга дүршэл нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиимэһээ таряан ажалтай холбоотой хүн бүхэн үе үеэ болоод, һураха зэргэтэй.

Эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ шухала гэжэ ажахын механизаторнууд дүй дүршэл дээрэһээ мэдэдэг болонхой. Хэдэн жэлэй саада тээ олонхи тракторист ба комбайнернууд дүршэл шадабаритай, техникэтэй олон жэл хүдэлнэ гэжэ тоолоод, механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхээгүй байгаа. Тиихэдэнь ажал хэрэгтэнь гансата нүлөөлөө һэн. Механизаторнууд урдынхиһаа ехэ гоёлдоо гаргадаг болоо. Тэрэ гэзэнһээ хойшо ажахыда иимэрхүү «туршалганууд» үнгэргэгдэхэе болинхой.

Мүнөө ажахын комбайнернууд болон трактористнуудай 90 процентнь нэгэдэхи ба хоёрдохи класстай. Тиибэшье тэдэнэр бултадаа һурана. Түрүү дүй дүршэл шудалалгада онсо анхарал хандуулагдана. Алтайн таряан ажалай болон хүдөө ажахын ургамалнуудай селекциин эрдэм шэнжэлгын институдай эрдэмтэдтэй уулзахадаа, Егорьевско районой Фрунзиин нэрэмжэтэ колхозой бригадир Социалис Ажалай Герой П. Сеченкинтэй хөөрэлдэхэдөө, таряашад туһатай олон юумэ мэдэжэ абаа һэн.

Үзэлдөө эмхидхэгдэдэг бүгэдэ ниитын һуралсалай курсанаудта ба түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта болодог хэшээлнүүд таряашадай хүдэлмэриингөө үдэр бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэдэнь, бүхы хүдэлмэриие агротехническэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэдэнь туһалдаг байна.

Хизаарта зуу мянган механизатор хүдэлдэг, тэдэнэр ондо ондоо бэлэдхэлтэй. Тиимэһээ эрхимүүдэй дүй дүршэлдэ һургаха гээшэ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай зорилго болоно.

Тиибэшье механизаторнууд дутаалдаһаар. Хүдэлмэриин түрүү арга дүршэл нэбтэрүүлһэнэй, трактористнуудай, комбайнернуудай, жолоошодой мэргэжэл шадабарие дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ механизаторнуудай дутагдалые хүсэлдүүлхэ, хүдөө ажахын техникэ хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлжэ болохо гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

Мүнөө үедэ Алтайда 20 мянга шахуу механизатор хүдэлмэриин түрүү арга дүршэл шудална, экономическа эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Һуралсалай 48 курсын үүдэнүүд тэдэнэртэ сэлигдэнхэй. Булта шахуу колхоз, совхозуудта тэдэнэй филиалнууд хүдэлнэ.

В. ПАВЛОВ,
ТАСС-ай корр.

МАЛ АЖА...
онсо шухала һаа...

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭНЭ

Ажалаа звеньевой аргаар эмхидхэһэн Ленинградска областиин «Ставропольский» совхозой малшад үндэр дүнгүүдые түйлана. Коллективэй гэшүүн бүхэн үндэр дүнгүүдтэ анхарлаг болоо. Эрхим шанартай ехэ һү һаахадань, гол салин хүлһэндэнь бүри ехэ нэмэлтэ хэгдэнэ бшуу.

Фермэнүүдэй хүдэлмэришэд уялгануудаа дүүргэхэһээ гадна, дүгэрхы мэргэжэлүүдые шудалдаг, нэгэ нэгэнэйнгээ дүршэл шадабарида һурадаг.

Ажахын һү һаалиин томо комплекснууд болон багахан фермэнүүдтэ поточно цехэй арга нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тиимэһээ иимэ эрхэ байдалда звеньевой арга илангаяа ашаг үрэтэй. Үзэлэй һаранудташье операторнууд һү ехээр һаахые оролдоно. Нёдондо жэлэй энэ хугасаатай сасуулхада, үнеэдэй сүүдхэ бүриин һү һаали хоёр килограммаар дээшэлһэн байна.

МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭНЭ

Республикын малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэд — Щекинскэ ажахынууд хоорондын нэгэдэлэй хүдэлмэришэд тус түстаа 450 килограмм шэгнүүртэй тарган хашараг бурууһуудые тушаан абалгын пунктнуудта эльгээнэ.

Энэмнай Азербайджанай мал шахан таргалуулдаг тон томо ажахы болоно. Гурбан жэл удаагуур ажахын коллектив КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдана. Эндэ эрдэмтэдэй дурадхал заабаринууд болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Малда шэмэтэй һайн элдэб янзын тэжээл үгтэдэг. Тэжээл бэлдэхэдэг өөһэдынь завод таһалгарлагүйгөөр хүдэлжэ, үдэр бүри хэдэн арбаад тонно гранул болон брикет үйлэдбэрилдэг юм.

Щекинскэ ажахынууд хоорондын предприятиин хүдэлмэришэд мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур 250 мянга гаран тонно үхэрэй мяха үйлэдбэрилхые хараалаанхай.

МАЛШАДТА ЗОХИД БОЛОО

Гродненско областиин Слонимска районой малшад өөһэдөө һү зөөхэсэ болёо. Нютагай бүхы колхоз, совхозуудта һү тушаан абалгын пунктнууд түхеэрэгдээ юм. Тусхай шэглэлтэй предприятинуудай транспортаар тэндэһээ һүн заводуудта эльгээгдэнэ. Һү тушаан абадаг экспедиторнуудай мэргэ...

...жэлые шудал...
байра дээрэ...
рые тодорхой...
Областиин...
гурбанай хоёр...
аргаар хүдэл...
зо доход гор...
лээ, үсөөн б...
сүлөөлэгдөө,...
хэгдэхээ боло...
шад һүнэй...
эрхим сортоо...
далдадаг бай...
лэй дүүрэтэр...
бухы колхо...
шэнэ гурим...
хэ юм.

ТҮРҮҮ... ДҮРШЭЛ...

«Степной»...
шахан тарга...
лекс Хальмаг...
түрүү дүй дү...
ли болонхой...
да зэргээр 5...
шэгнүүртэй...
мяханай комб...
дэнэ.

Автономито...
хэдэ хэдэн р...
шахан тарга...
лекснууд боло...
лагдамал тал...
шадтай мал...
луулдаг нюта...
тад хэшээлнүү...
гээ. Ахамад...
зүблөөн д...
совхозой бриг...
ретаревой эр...
таргалуулха...
тухай хэһэн...
дэнэй анхар...
Брошюранууд...
дүүдтэ, плака...
та түрүүшүү...
шэл тухай ха...

Тус совхоз...
лые хэрэглэ...
ский», «Новый...
ный», «Ишал...
зуудай малша...
дүнгүүдтэ хүр...

ХАМЬ... ФЕРМЭ... ПРОД...

Астраханиин...
потребсоюзай...
мяха үйлэдбэ...
таяа оруулна...
ажахыда үс...
буу болон т...
далдаа наймаа...
дэнэр тушаа...

Эндэхи хамь...
мяҥүүдтэ тахл...
һанаудые үсхэ...
тэ бодо мал...
таргалуулдаг...

Фермэ...
гүүдта ороохо...
дые, хүсы үб...
наран сэсэг...
даг. Гранул...
холисо үйла...
ашаглалгада...

Астраханска...
ведуүд болон...
та, барилгын...
хэрэглэгшэдэй...
ниитын эдэ...
приятинуудта...
һабариин 70...
хүдэлнэ.

(ТАСС...

ЯМАРШЬЕ САГТА — ҮНДЭР ШЭГНҮҮР

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие промышленна түхэлтэй болгохо, гүйсэд оньһожоруулагдаһан, томодхогдоһон, ажахынууд хоорондын комплекснуудта адууһа мал үсхэбэрилхэ, шахан таргалуулха гээшэ алишье талаараа ашаг үрэ ехэтэй ааб даа. Энээн тушаа КПСС-эй XXVI съездын, мүн партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд соо онсо анхарал хандуулагдаһаниинь бултанда мэдээжэ.

Үхэрэй мяха ехээр, гаргаша багатайгаар абадаг болохо зорилготойгоор хэдэн жэлэй саана манай совхоздо тугал, буруу хашарагуудые түргэн түлжүүлхэ, шахаха районой ажахынууд хоорондын комплекс эмхидхэгдэһэн юм. Тиигэжэ бидэ районой колхоз, совхозуудһаа эрэ тугалнуудые, голодоһондо гаргагдаһан эмэ буруу, хашарагуудые суглуулаад, һайнаар эдеэлүүлжэ, түргэн түлжүүлэн, шахан таргалуулжа мяханда тушааха гол зорилготой гээшэбди.

Энэмнай хэр зэргэ ашаг үрэтэй байнаб, түрүүшын жэлнүүдтэ комплекс ямар үрэ дүн түйлажа гарааб гэһэн асуудал гарана. Һүүлэй зарим жэлнүүдтэ сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье һаань, бухы дээрээ совхоз яһала һайн үрэ дүнгүүдтэй гараа гэжэ хэлэхээр.

Жэшээнь, үнгэрһэн жэлые абаад үзэе. Ажахыда түлжүүлэгдэһэн, шахан таргалуулагдаһан үхэр бүхэн дундаа зэргээр 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта тушаагдаа. Тиигэжэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 525 центнерээр үлүүлэн дүүргээ һэмди. Зарим түрүү малшадай шахаһан үхэрнүүд тус бүридөө 370-380 килограмм шэгнүүртэйгээр абтаа юм.

Гүүртэнүүдтэмнай хамтадаа 1000 гаран үхэр харууһалагдана. Илангаяа мүнөө үбэлжэлгын үедэшье түргэн томо болгогдожо, шахагдан таргалуулагдажа байһан буруу, хашарагуудай шэгнүүр яһала ехээр нэмээгдэнэ. Тусхайлбал, Шанагын шахалгын баазада (даагшань ветфельдшер Н. Д. Дондокова) шахамалнуудынь шэгнүүрээ түсэбөөр хараалагдаһанһаа дээшэ нэмэнэ. Жэшээлхэдэ, байгша оной үнгэрһэн январь һарада малшан Б. Х. Очировай гүүртэдэ үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 812 граммаар нэмээгээ. Мүн бэрхэ малшад И. В. Шитиков, Д. Т. Дармаев, Б. Д. Данзанов гэгшэд буруу, хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 684-752 грамм хүрэтэр дээшэлүүлһэн байна.

Комплексдо бүхы мал томо жэжээрээ эрэ эмээрээ хүү амяарлагдажа, өөр өөрын зохисотой рационоор эдеэлүүлэгдэнэ. Мүнөө үбэлдөө үхэр бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэ, 5 килограмм хэршэгдэһэн, шанаржуулагдаһан һолоомо, 5 килограмм силос, 3-3 килограмм сенаж болон талха тарянай зүйл эдюулнэбди. Бухы малда үһан бүлеэдхэгдэжэ уулгагдадаг.

Тобшоор хэлэбэл, манай малшад үбэл-зун, хабар-намар гэжэ илгаагүй, жэлэй дүрбэн сагтал малай шэгнүүрые ехээр нэмээхэ гэһэн гол зорилго урдаа табижа хүдэлнэ.

Малаа түргэнөөр түлжүүлэн томо, мяхалиг, тарган болгохын, эрхим шанартай мяха гүрэндэ ехээр тушаахын тула түбхын түрүүн бүхы һүрэгөө үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаха гээшэ эгээл шухала болоно.

В. ДОНДОКОВ,
Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхозой ахамад зоотехник.

БЕЛОРУССИИН ССР. Минскын часовой заводто минута бүхэн үнэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Эндэ үдэр бүри тон зүб саг харуулдаг 20 мянга гаран хронометр бүтээн гаргагдана. Иимэ приборнуудые бүтээхэдэ тон нарин мэргэжэл хэрэгтэй. Тиимэһээ ажалай журам тухай асуудал ажалша бэрхэ коллектив байгуулгатай нягта холбоотой.

Предприятида жэлһээ жэлдэ ажалай эрхэ байдал һайжарна. Хүнэй гараар хэхэ эсэбэритэй нарин ажал хэдэн зуугаад автомат, конвейернууд һэлгэнэ.

Бригадна аргаар ажалаа эмхидхэлгэ хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулна. Иимэ арга хабсаралгын цехүүдтэ үнинэй нэбтэрүүлэгдэнхэй, харин оньһожоруулгын цехүүд иимэ гуримда һая орожо байна. Хүдэлмэришэд хоёр-гурбан мэргэжэл шудална, ветеранууд залуушуулда дүй дүршэлөө дуратайгаар дамжуулан үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 7-дохи цехэй технолог Р. И. Москалева ажалай сагые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон дотор

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

АЛМА-АТА. Казахстанай урда областьнуудай таряашад үндэр баян ургасын найдамтай үндэһэ һуури табина. Тэдэнэр парнигууд болон плёнкоор хушагдаһан теплицэнүүдтэ рассада һуулгажа дүүргээ.

Республикын овощ эгээл ехээр таридаг энэ районой хүдэлмэрилэгшэдтэ районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй соведүүд ехэ туһаламжа үзүүлээ юм. Тэдэнэй дурадхал заабаринуудаар колхоз, совхозууд тарилгын талмайнуудай бүридэлые шэнээр хаража үзэһэн байна. Хүрьһэнэй болон сагай уларилай онсо илгаануудые хараада абажа, ажахынууд ургамалнуудые тарижа эхилээ.

Хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар хаа хаанагүй эрхим һайн сортын үрэһэ хүрэнгэ ноосэлэгдэһэн байна. Огородуудтай зэргэлээд полиэтилен плёнкоор саг зүүрын теплицэнүүд баригдаа юм.

Мүнөө жэлдэ Казахстанда урдынхидаал июнь һарада бэшэ, харин майда овощ тарижа эхилхэ юм. Худалдаа наймаанай газарнуудта 775 мянган тонно овощ оруулагдаха. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болоно.

ШЭНЭ ЗАВОД

КОЛА (Мурманска область). Хойто зүгэй суута Магниткада — Череповецкэ заводто үшөө нэгэ завод нэмэбэ. Мурманскын «Вторчермет» предприятиин түмэр түдэгэ болбосоруулха завод хүдэлжэ эхилээ. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа урид түрүүшын продукци — сорт сортоороо илгагдаһан ба болбосоруулагдаһан хара металл Череповец һаяхан эльгээгдээ.

Шэнэ завод оронойй хойто зүгэй эгээл томо завод болоно. Эндэ жэл соо 150 мянганһаа дээшэ тонно түмэр түдэгэ болбосоруулагдадаг байха юм. Эндэхи бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай ба автомадаар хангагданхай. Хүшалтатай байрада бухы хүдэлмэри хэгдэдэг. Тиимэһээ 30 градус хүйтэншье, эндэ ходо боложо байдаг шанга һалхиншье хүнүүдтэ аймшагтай бэшэ юм.

Мартен пеэшэнгүүдтэ хэхээр бэлэн болоһон түмэр түдэгэ Череповецэй булад хайлуулагшадай холын хойто зүгһөө абадаг болоһониинь тон шухала байна. Энэнь гансашье зохид бэшэ, мүн ашатай туһатай юм. Юуб гэбэл, металлургическа хүсэ ехэтэй агрегадуудые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэдэ туһа нэмэри болохо байна.

Эртээнһээ болбосоруулагдаһан металлургическа түүхэй эд зөөхын тула урдынхиһаа гурба дахин үсөөн гэхэ гү, али 7 мянга шахуу вагон хэрэгтэй болохо юм.

СМЕЖНИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

ДОНЕЦК. Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо «Донецуголь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй шахтёрнууд түсэбһөө гадуур нэгэ миллион тонно нүүрһэ малтаа юм. КПСС-эй XXVI съездын урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөнэй үрэ дүн ним... Партиин хурала... Донбассай комму... түлөөлһэн делега... рысоо үүсхэһэн б...

Нүүрһэ малта... дэлмэри бэлдэжэ... ходчигууд смежни... рысөөе толгойлоо... рин бригада габша... дэлжэ, хүдэлмэри... хоёр дахин дээшэ...

Сэбэрлэлгын... хүдэлмэришэд п... дай эстафетые... һэн. Тэдэнэй ар... хүдэлмэришэд нэ... һоо сүүдхэ бүри... но хүрэтэр нүүрһ... рилдог болонхой.

Элдэб мэргэж... дэй хамтын хүсэ... долгонуудай аша... сай энэ томо н... зорһоо хоёр до... урид нүүрһэ мал... мэриин графигые... дүүргэһэн байна.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРААДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГ — БУРЯАД ҮНЭН

ХҮН БҮХЭНДЭ ХАБААТАЙ ХЭРЭГ

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

...ликымнай ажалшад үнгэрэгшэ ...до промышленна болон хүдөө ажа...дукци абалгаар, гүрэндэ ехээр ху... талаар горитой амжалтануудые ...Гэбэшье арбан нэгэдэхи табан жэ...рбадахи жэлдэ урдамнаа бүри ...рилгонууд табигданхай. Бодоод Байгша ондо гүрэндэ худалдагда...дукци үйлэдбэрилгээ нёдондо ...ээ 7,3 процентээр ехэ болгохо ...шиидхэгдээ. Тиихэдэ хүдөө ажахын ...и абалга аяар 31 процентээр дээ...гдэхэ болоно.

...үнгэн бэшэ даабаринуудые амжал...р бэелүүлхэ арга боломжонуудай ...бэл, ажалай эмхидхэл һайжаруул...ан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ ...р хинаха, шалгаха хэрэг болоно. ...эл республикымнай хүн бүхэн ...ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пле...шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай ...на секретарь нүхэр Ю. В. Андро...ндэ хэлэһэн гүнзэгы удхатай үгэ ...вагай станок бүтээгшэдтэй уулзал...олоһон хөөрэлдөө үнэн зүрхэнһөө ...а, өөрынгөө заабол дүүргэхэ хэ...э тоолоно. Газетымнай редакцида ...байгаа бэшэгүүд энээниие эли то...аруулна.

...С-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ...Владимирович Андропов Москва...рго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ ...бүтээлгын заводто ерэжэ, тэндэхи ...рилэгшэдтэй уулзаһан байна. Энэ ...гүнзэгы удха шанартай ушар боло...бидэ, хүдөө нютагуудай ажалшад, ...ухэлһээ ойлгонобди. Тэндэ нүхэр Андропов ажалай журам бэхижүүл...дэлда дахин анхаралаа хандуулба. ...аа түбхын түрүүндэ ажабайдалай ...гүй эрилтэ мүн. Ажалай, түсэбэй, шанга журам тогтоогоогүй хадаа ...урагшаа түргэнөөр дабшажа ша...ди гэжэ онсолон тэмдэглээ — гэжэ ...совхозой ахалагша хонишон, Буряа...СР-эй Верховно Соведэй депутат ...нов бэшэнэ.

...үб. Шанга журам — амжалтын эхин ...н бүхэн һайн мэдэнэ. Энээн тухай ...окин бэшэг соогоо иигэжэ мэдүүл...нэ: «КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ соо үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, түүхэй эд болон материалнуудые гүйсэд хэрэглэхэ, ажалша коллективүүд доторхи журам шангадхаха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Партиин хараалһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар Хандагайтын леспромхозой технологическа зомгоол гаргадаг цехэй коллектив шанга тэмсэл хэжэ байна. Тус цехэй журам һайнтай, ажалша бэрхэ коллектив үнгэрэгшэ жэлэй түсэб уялгануудые сүм дүүргэжэ амжаа һэн. Тиин шэнэ жэлэй эхинһээ коллектив ажалайнгаа амжалтата алхамые һуладхангүй хүдэлжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ эндэһээ сүүдхэдэ 240-250 кубометр технологическа зомгоол ашагдан ябуулагдана. Энэнь түсэбтэ даабариһаа 20-30 кубометрээр ехэ юм.

Промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай, колхоз, совхозуудай ажалша коллективүүд ниитын болон ажалай журам һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэжэ, саашанхи зорилгонуудаа хараалаанхай. В. Семенов Ярууны районһоо иигэжэ соносхобо: «һүүлэй хэдэн жэлэй туршада «Улаан Туяа» совхоз хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энэ ажахын диилэнхи хүдэлмэришэдэй гурим журамтайгаар, үүсхэл оролдосотойгоор ажаллаһанай үрэ дүн гээшэ. Гэбэшье ажалай журам эбдэхэ, даалгагдаһан хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандаха, ажалда ябаа болоод лэ, үдэр үнгэргэхые бододог хүнүүд эндэ үшөөл дайралдана. Энээнһээл болоо нёдондо аяар 113 толгой эбэртэ мал гаргадаг ороо. Тиимэһээ совхоздо суглаа, хөөрэлдөөнүүд болоожо, энээнһээ үсэдхэ талаар бодото хэмжээнүүд хараалагдаа.

Бүхы ажал хэрэгэй амжалта хүн бүхэнэй эрмэлзэл, оролдолгоһоо дулдыдадаг гэхэдэ. Энэ талаар Хурамхаанай районой Аргатын совхозой ахалагша хонишон В. Дондупоевай һанал бодол һонирхолтой. Тэрэ иигэжэ бэшээ: «Даалгагдаһан хүдэлмэридөө бүхы бэлиг шадабаряа, хүсэл эрмэлзэлээ гарган ажаллаха гээшэ совет хүнэй нангин уялга байһыень мартаха ёһогүйбди. Хүн бүхэнэй үнэн сэдьхэлһээ оролдон эдэбхитэйгээр ажаллахада, Эхэ оронуймнай экономико бэхижэхэ, һуудал байдалнайшье эрид һайжарха болоно. Эдэ бүгэдые мэдэхэгүй хүн мүнөө манай дунда байхагүй. Тиигэбэшье хүнгэн аргаар хогшол зөөри суглуулжа баяжаха дуратайшуул үсөөншье һаа, дайралдаһаар гээшэ. Бэеынгээ амарые хаража, хани нүхэдэйнгөө хүзүүн дээрэ хашалгүйхэн ябадаг залхуу зайран, мэхэшэ, худалша заримашуулай харгыень хаахаар саг тулажа ерэнхэй».

Мүнөөнэй ниитын үйлэдбэридэ ажалай эмхидхэл һайжаруулга, журам заршам бэхижүүлгэ, шэнэ, түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэлгэ тон ехэ удха шанартай болонхой. «Ажалдаа ехэ амжалтануудые туйлахын тула нэн түрүүн ажалай шэнэ гуримда орохо зорилго табигдаа һэн. — гэжэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой электро-гагнууршадай бригадир Б. Халбаев хөөрэнэ. Манай бригада бригадна подрядаар, нэгэ наряадаар хүдэлжэ эхилһээр хоёр жэл боложо байна. Шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилһэнэймнай аша үрэ удангүй харагдажа эхилээ һэн. Гэшүүднай нэгэ эрмэлзэлтэй, һанал бодолтой болоо. Харюусалгань дээшэлээ. Ниитын ба ажалай журам һайжараа. Тиигэжэ ажалаймнай бүтээсэ, продукциин шанар эрид дээшэлһэн байна. Шэнэ гуримаар хүдэлһэнэй хойно бригадымнай гэшүүд мэргэжэлээ, шадабаряа тон түргэн дээшэлүүлээ, мүнөө бултадаа эрхим бэрхэ болонхой. Бидэнэр 1982 оной даабари декабриин 25-да сум дүүргэһэн байнабди. Энэ жэл бүришье харюусалгатай уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байнабди».

Хото, хүдөөгэй ажалшад байгша ондо журам заршам бэхижүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, түсэб дүүргэхэ талаар дээшэлүүлжэ үйлэдбэриин социалис уялгануудые абанхай. Тэрэниие дүүргэхэдэнь партиин, совет, профсоюзай, комсомол организацинууд ехэ туһа хүргэхэ, зохид байдал байгуулха уялгатай. «Манай цехэй байгша оной уялганууд соо залуушуулые хүмүүжүүлгын, хүдэлмэриин һуудал байдал һайжаруулгын, кадрнуудые тогтоолгын асуудалнууд ехэ һуури эзэлнэ. Энээн тухай Москвагай станок бүтээгшэдтэй Ю. В. Андроповой уулзалгын үедэ һонирхолтой хөөрэлдөөн болоһон байна. «Манай ажал, амаралта тухай комбинадаймнай хүтэлбэри, партком, профком ехэ анхарал хандуулдаг» гэжэ Ленинэй комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нооһо илгагшадай бригадир В. Солдатовагай бэшэг соо уншанабди.

Республикымнай арад түмэн ниитын болон ажалай журам шангадхан, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын кварталда промышленна болон хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула шангаа тэмсэл хэжэ байна. Тиихэдэ хүдөөгэй ажалшад малай үбэлжэлгэ, түл абалга амжалтатай үнгэргэхын, хабарай тариалга найдабаритай хэхын түлөө оролдоно. Эдээн тухай манай газетэ номер бүхэндэ бэшэнэ. Тиимэһээ хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын бэшэгшэд, газетымнай эдэбхитэй хэблэгшэд, дутуу дутагдалнуудаар редакцидаа материалнуудые бэшэжэ, хурсаар шүүмжэлжэ байданабди.

ГАНСА АЖАЛААРАА БЭШЭ

Манай Хүлэй совхозой һү һаалиин фермын коллектив үнгэрэгшэ жэлэй туршада муу бэшээр ажаллан, даалган үгтэһэн түсэбтэ даабаринуудые абаһан, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэһэн байна. 1982 оной туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1993 килограмм һүн һаагдаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда ороходоо 193 килограммаар үлүү болоно.

Фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ урдынхи мэтээрээ У. Ф. Землянухина, Н. А. Машанова, В. Ф. Гончарова, О. И. Еремеева гэгшэд ябанад. Эдэнэрнай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һү һааһан, толгой бүриһөөнь түл абажа түлжүүлһэн, мүн олон жэлэй туршада олоһон дүй дүршэлөө залуушуулда шадабаритайгаар дамжуулан үгэгшэд гээшэ.

Ажалай шэнэ жэл яһала эмхитэйгээр эхилэгдээ. Районой ажахынуудай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй январь һарын дүнгүүдые согсолон гаргагдахада, гурбадахи һуури эзэлэгдээ. Жэлэй түрүүшын һарын түсэбтэ даабари 103,2 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али хамта дээрээ 276 центнер һүн һаагдаһан байна. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 158 килограмм һүн абтаба, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 77 килограммаар дээшэлһэн, мүн продукциинь шанар һайжарһан байха юм.

Февраль һарымнайшье түсэбтэ даабари яһала ехэ даа. Энэ сагай туршада гүрэндэ 308 центнер һүн тушаагдаха ёһотой. Хараалагдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула һаалишан бүхэндэ хэхэ хүдэлмэри олгон үгтэһэн гээшэ. Гадна мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсолон гаргагдана. Үбэлэй һарануудай үедэ сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ зорилго урдаа табяад ажаллажа байһан манай һаалишад үнеэдээ үдэрэй туршада гурба удаа һаана. Фермымнай газаа үбһэ хулһан, элдэб тэжээл дутамаггүйгөөр асарагданхай.

Тэжээлэй цехэй хүдэлмэрилэгшэд Николай Владимирович Машанов, Александр Афанасьевич Скворцов, Юрий Новоселов хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, һайнаар буйлуулагдаһан тэжээлээр хангана. Һү һаали дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа иигэжэ оруулна.

Манай коллективтэ тугалшанаар хүдэлдэг Полина Белоусова Любовь Пономарева хоёр олоной магтаалда хүрэмөөр ажаллажа, харууһалжа байһан тугалнуудайнгаа шэгнүүриие горитойгоор нэмээнэ.

Фермэдэмнай таатай зохидхон улаан булан бии. Тэрэмнай муу бэшээр шэмэглэн гоёогдонхой. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй библиотекарь Л. Х. Скворцова, клубые даагша Е. К. Холмогорова гэгшэд хубитаяа ехээр оруулһан байха. Ажалай һүүлээр тэндээ сугларжа, хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргадаг, бии байгаа дутуу дунданууда яажа усадхаха тухай, үйлэдбэриин болон ажалай журам бэхижүүлгэ тухай хөөрэдэг, таарамжатай шиидхэбэринүүдые баталан абадаг байнабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай фермын коллектив КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой Москвагай Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой коллективэй гэшүүдтэй уулзаһан уулзалга тухай һонирхон уншажа танилсаад байхадаа, саашадаа бүри үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллажа, продукциингаа шанарые дээшэлүүлгэдэ анхаралаа хандуулха зуураа ажалай ба үйлэдбэриин журамуудые бэхижүүлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулхабди гэжэ найдуулбад.

Н. СКВОРЦОВА,
Хориин районой Хүлэй совхозой гурбадахи һү һаалиин фермын бригадир.

ХАРЮУСАЛГА ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХА

...бэриин шата бүхэндэ, ...коллектив бүхэндэ гу...урам һайжаруулһанай ...э ажалай бүтээсые ...дээшэлүүлхэ, үнэтэй сэн...ериал, зэр зэмсэг, ту...лон цемент арьбалха, ...оньһон түхеэрэлгэнүү...рактор, машинануудые ...ар, миин байлгангүй ...а, гүрэнэй даабариие ...һаа бага гаргашатай...үргэхэ гэһэн эрилтэ ...ЦК-гай ноябриин ...н) Пленум дээрэ та...н байна. Энэ тон зүб. ...ажалай үйлэдбэриин ...һайнаар сахигданаб — ...даабари дүүргэгдэһэн ...аг шуу.

...нэй ниитын үйлэдбэ...ажалай эмхидхэл болон ...я удха шанар ехээр ...и, барилгын организа...й, үйлэдбэриин болон ...инуудай хоорондохи ...анууд, шэнэ, түрүү ...болон технологи ха...аргшаа эрмэлзэһэн ha...олтой, үнэн сэхэ ажал...уудэи урда шанга эрил...ие табина. Хүн бүхэн ...э мэргэжэл шадабаряа ...арижуулан, даажа абаһан ...ал хэрэгтээ харюусал...айгээр хандаха болоно. ...гээр ямаршье амжал...лагдахагүйнь эли тодо

...й Буряадай участок ...барилгын таби гаран ...бага организацинуудай ...ивүүд асари ехэ ажал ...ри хэжэ байнхай. Эдэ...ндаа али зэргын харил...лбоотойгоор ажалланаб ...энһээ БАМ-ай барилгын ...сэхэ дулдыдана. Хэр...үргэ баригшад, түмэр далан бэлдэгшэд, табигшад, тоннельщи...дундаа нягта барисаа...бэе бэедээ туһалалсан ...һаа, бага гаргашатай...хэ хэмжээнэй ажал хэхэ шадалтай байна «Нижнеангарсктранс-», «Забайкаллесстройме...ция», «Мостострой-9» ...удэй, «БАМтоннель...управлениин коллек...дундаа холбоо барибэхижүүлэн, шударгы ...р ажаллажа, зарим тэ...жалта туйланхай. һүүлэй ...гээр Буряадай участок 345 километр түмэр станцинууд шадар 50 ...этрэй түмэр харгы та...д байна. 320 мянган дүр...н метр байрын гэрнүүд ...алгада үгтэһэн юм. Ган...2 ондо түмэр замай 50 ...уһа урадхуулха түмэр 160 сорго хабсаргагда...3 миллион кубометр хайр зөөгдөө.

...тиин XXVI съезд арбан ...эхи табан жэлэй турша...АМ-ай барилгые гол ту...дүүргэжэ, Амар мүрэн ...эр ашаатай поезднуудые ...ха гэһэн шиидхэбэри ба...абаа бэлэй. Буряадай ...огай барилгашад энэ ...хэбэриие бодото дээрэнь ...үлхэ гэһэн хараа зорил...гоор дундаа мүрысэнэ. гаргашатайгаар, түргэ...эрхим шанартайгаар ...ига хэжэ, бүхы объектнүү...сэг болзортонь ашаглал...

...аша үрэтэйгөөр эмхидхэжэ, барилгын материал арьбалха хэрэгтэ хүдэлмэришэд ехэ анхарал хандуулна. Лэнэйшье мэдэхээр, БАМ-ай барилгада бүхы совет арад хабаадана. Оронуймнай бүхы шахуу область, хизаарнуудһаа, хотонуудһаа барилгын материал, оньһон техникэ, зэр зэмсэг, шэнгэн түлишэ БАМ-ай барилгада ерэжэл байдаг гээшэ. Буряадай участогай барилгашад жэл бүри 30 гаран миллион түхэригэй барилгын хэрэгсэлнүүдые, шэнгэн түлишэ абадаг байха юм.

Энэ талаар «БАМтоннельстрой» управлениин захиргаан, партком, профком ойлгуулалгажын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ һайнаар ябуулна. Хүдэлмэришэд килограмм материалай хэды зэргын гаргашатайгаар холын Хойто-Байгал асарагдадагынь һайн мэдээжэ. Тиимэһээл барилгын материал ехэл гамтайгаар ашаглагдана. Үнгэрһэн жэлэй мэдээгээр тус управлениин коллектив 389 тонно түмэр, 867 кубометр модо, хюрөөдэмэл материал, 1630 тонно цемент, 230 дүрбэлжэн метр шэл арьбалһан байха юм. Тоннельнэ 11-дэхи, 19-дэхи, 21-дэхи, 18-дахи отрядуудай коллективүүд һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, гүрэнэй даабари үлүүлэн дүүргэхынгээ хажуугаар, барилгын материал ехээр арьбалжа, һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг болонхой.

Бригадна подрядай гуримаар барилга хэһэн коллективүүд оньһон түхеэрэлгэнүүдые миин [illegible] ашаглажа, хаалаан бүриингөө даабари үлүүлдэг, материал арьбалдаг байха юм. [illegible], барилга-хабсаралгын [illegible]-дэхи поездын А. [illegible]ын бригадын коллектив шэнэ түрүү онол арга хэрэглэһэнэй ушарһаа 32 мянган түхэригэй материал арьбалһан байна. Барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын Н. Жарчинскиин бригадын коллектив уһа дамжуулха түмэрбетон соргонуудые шадамар бэрхээр хабсаргажа, 20 тонно цемент, 1,5 тонно түмэр алмаһан байна. Хүүргэ баридаг 53-дахи отрядай түрүү хүдэлмэришэн В. Михайловай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Янгуи гол дээгүүр 88 метр ута түмэр замай хүүргэ барихадаа, түрүү онол арга хэрэглэжэ, 97 тонно цемент, 64 тонно булад, 193 кубометр бутаргагдаһан шулуу арьбалжа, барилгын үниые горитойгоор доошолуулһан байха юм.

Хойто-Муяын тоннелиин барилгада хабаадалсажа байгаа 11-дэхи отрядай 1-дэхи участогай (начальнигынь О. А. Закун) коллектив үнгэрһэн жэлдэ 87 мянган, гурбадахи участогай (начальнигынь А. П. Мязин) коллектив 82 мянган түхэригэй материал арьбалһан алдартай. Ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор, харюусалгатайгаар хандаһан дээрэһээл тус коллективүүд иимэ амжалта түйлаа. Эдэнэр шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэнэ, даабаряа үлүүлнэ, барилгын материал арьбалжа, үниень доошолуул...

шад бултадаа иимэ эрмэлзэл, һанал бодолтойгоор ажаллана гээд хэлэхын аргагүй. Гүрэнэй даабари дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандаха, даабаряа арай шамай дүүргэхэ, үнэтэй сэнтэй материалда хайша хэрэгээр хандаха, үлүү ехээр гаргаша хэхэ ушар мүнөө болотор дайралдаһаар. «Мостострой-9» трестын хүүргэ баридаг 97-дохи, 52-дохи отрядуудай коллективүүд үнгэрһэн жэлдэ барилгын үниые гүрэнэй хараалһанһаа 2,5 миллион түхэригөөр дээшэлүүлһэн байха юм. Барилга-хабсаралгын 575-дахи, 607-дохи, 608-дахи, 670-дахи поезднуудай коллективүүд барилгын үниые 2,3 миллион түхэригөөр дээшэлүүлээ. Юундэб? Энэ коллективүүдтэ ажалай журам һула. Барилгын материал дура зоргоороо гаргашалдаг, заримдаа хулгайлха ушарнууд дайралдана. Барилга хэхэдээ проектһээ хазагайрха ушар. Барилгын материалай дуталдахада проектээр хараалагдаагүй тэд ондоо деталь хэрэглэхэ ябадал дайралдана.

Жэшээнь, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын барилгашад түбэй котельнын корпус хабсаргахадаа, проектээр хараалагдаһанһаа ондоо, хүндэ түмэр хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ, аяар 97 тонно түмэр үлүү ехээр гаргашалаа. Энээнһээ боложо барилгын сэн дээшэлээ, шанарыньшье бирагүйхэн байха юм. Хүүргэ баридаг 97-дохи отрядай коллектив Витим мүрэн дээгүүр хүүргэ таоихадаа түсэбөөр хараалһанһаа 118 тонноор ехэ түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргашалаа. Иимэ дутагдалнуудтай бидэ саашадаа эбсэхэ ёһогүйбди.

Манай Северобайкальскын стройбанкын отделениин хүдэлмэрилэгшэд барилгын организацинуудай ажал хэрэгүүдые һайса шалгажа үзөө. Ажалай эмхидхэлэй һула, зарим хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгтээ харюусалга багатайгаар хандадаг дээрэһээ дурдагдаһан дутагдалнууд гарана гэһэн тобшолол хэгдэбэ. Барилгын материал хайша хэрэгээр хадагалагдана гэжэ элирүүлэгдэбэ. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УПМК-гай складууд хуушаржа, хура бороогой уһа барихаяа болишонхой. Эндэ 200 мянган түхэригэй материал хадаглагдадаг юм. Хура бороондо нэбтэ сохигдоһон материалай шанарынь муудана.

Буряадай участогай барилгашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, жэлэй түрүүшын үдэрһөө шангаханаар хүдэлжэ орообо. Тэдэнэрэй байгша ондо хэхэ юумэн аргагүй ехэ. Түмэр харгые Хойто-Муяын хадануудай дундуур гаргажа, Таксимо станци хүргэхэ гэһэн даабари абанхай. Байгалай тоннель соогуур ашаатай поезднууд ябажа эхилхэ юм. Олон миллион кубометр хайр шорой зөөгдэхэ, түмэр замай элдэб 60 хүүргэ Таксимо станци хүрэтэр баригдаха ёһотой. Байрын гэрнүүд, столово, магазинууд олоор ербын бодохо. Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын, Кодарай тоннельнүүдэй барилгада ехэ мүнгэн һомологдонхой. Энэ асари ехэ хараа зорилгонуудые бэелүүлхын тула Буряадай участогай хүдэлмэришэд даажа абаһан хэрэгтээ үнэн сэхээр хандаха, үнэтэй сэнтэй материал ехэл гамтайгаар хэрэглэжэ, бүхы барилгануудые бага гаргашатайгаар, түргөөр хэхын тула...

Т. САННИКОВА,
Стройбанкын Хойто-Байгалай отделениин эрхилэгшэ.

НАЙДАХААР ЛЭ ЗАЛУУШУУЛ

Хүдөө ажахыда хүдэлжэ ябаһан залуушуулай ажалдаа хандасые би анхаран хаража ябадаг хүм. Манай «Знамя Ленина» колхоздо яһала олон хүн нютаг нугадаа үлэнхэй хүдэлдэг. Тэдэнэй дундаһаа залуу коммунист Баир Эрдынеев тухай эндэ тогтохо һанаатай байнаб.

Тэрэ комсомолшууд болон залуушуулай бригадые хүтэлбэрилнэ. Баир хонин ажалда ороһоор долоон жэл болобо. Тиимэһээ яһала дүршэл шадабаритай болоо гэжэ хэлэхэ ушартай бологдоно. Баиртай хамта Наташа һамганинь залуу басаган Сэсэгма Гомбоева хоёр хүдэлдэг. Урда жэлнүүдтэ тэдэнэр зуун хонин бүриһөө зуун хурьга алдангүй абадаг һэн. Тэдэнэрэй эрхим ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Баир Эрдынеевынь ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгтэ хүртэһэн байна.

Байгша ондо эдэ хонишод түрүүшынхеэ түрэхэ 603 толгой хони харууһална. Зуун эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга абаха гэһэн уялгатай. Эгээ мүнөө үедэ тэдэнэр 500-гаад хурьгатай болонхой. Түрэхэ хонид отарадань үшөөшье бии. Тиимэһээ Баир, тэрэнэй нүхэд түл түрэсээ гарзада оруулаагүй һаа, зууһаа зуус абахань лабтай.

Тэд иигэжэ хэлэхэ ямар үндэһэтэйбиб гэхэдэ, Баир Дамбаевичай бригада хүршэ «Родина» колхозойнгоо зуутан хонишон Александр Чулковой бригадатай мүрысэдэг. Мүрысөөн гээшэмнай — ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын ёһотойл түлхисэ ха юм. Ажалша бэрхэ залуу коммунист Б. Эрдынеевтэ, тэрэнэй залуу нүхэдтэ найдахаар байна.

Ж. ЦЫБАНОВ.
хүдөө бэшэгшэ.

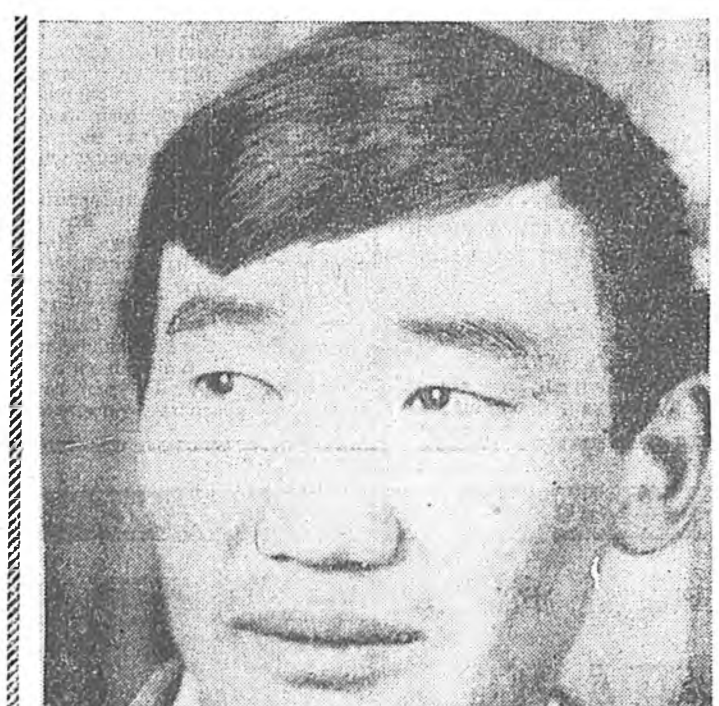

Ажалда дадажа хатуужаһан Владимир Лопсонович түлгэ хонидоо үдэр бүхэндэ туужа, үбэр майлын энгэр өөдэ тараан бэлшээнэ.

МАЛША БҮЛЭ

— Намар энэ һүрэг хонидые тушаажа абаһамни, даншье дорьбогүй байшоол. Һанаа үнөөндэ абтажа, сэдьхэлээ зобоожо ябагдаа даа. Хайшан гэхэбши, шадаха зэргээрээ оролдогдоной гээшэ аабдаа, — гэжэ хонишон В. Л. Шарастепанов хөөрэнэ.

Тэд тэрэ тамир тэнхээ муутай түлгэнүүдые туугаад, хаана холо ошожо шадахаб. Муунуудыень газаагаа илгаад, холимол тэжээл үгэжэ, тэнхээ шадал оруулхые оролдодог байба. Дүй дүршэл ехэтэй Дуня нүхэрынь тэрээндэ али болохоор туһалдаг. Газаахи хонидыень харахадамнай, үнэхөөрөөшье һайжаржа, хээрэ бэлшэжэ ябаһан эжэлнүүдээ хүсэхөөр тамиртай боложо байһан янзатай.

Мойлтын үбэр уулануд ая гангаар, шэмэтэ ногоо хагдаар элбэг байдаг. Саһан, һалхи шуурганда шабхадуулбал, наруули хобоо хотогортой үбэр дабуулдаг. 500 толгой түлгэ хонин дан үсөөн бэшэ. Үбһэ тэжээл хүртэсын зэргээр яһала үгтөө, мүн баһа зеленко, холимол тэжээл харагдана. Хонишод хонидоо бүлеэн уһаар уһална, тэжээлынь дэбтээнэ, хотон соонь уһанай ехэ торхо тодхоотой, түлеэ, уһаар колхозынь гомдолгүй хангана.

Владимир Евдокия хоёр ажалда анханһаа бэрхэнүүд һэн.

Владимир холын бэлшээринүүдтэ мал яһалал адуулһан байха. Дуня фермэдэ удаан ажалаа.

Тэдэнэй Сергей хүбүүниинь дунда һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо элдэб ажалда ябадаг байгаа. Тракторист байхадаа, ажахын элдэб ажалда ябуулагдадаг һэн. Харин мүнөө жолоошон болонхой. Ябуулжа байһан машинадаа нарин нягтаар хандадаг, тулишыень гамнадаг түрүү жолоошодой нэгэн юм.

Мүнөө Моондо, Хэрэн, Култук, Эрхүү гэһэн маршрудаар холимол тэжээл, үрэһэ хүрэнгэ, машина, тракторай запас частьнууд болон барилгын материалнуудые таһалгаряагүйгөөр үдэр һүнигүй зөөнэ. Тэдэнэй дунда Сергей хүбүүн ходо түрүү ябана. Үдэшэндөө Хужартада байһан жолоошоной һүниндөө Моондо ороод, ашаагаа абаад, хойто үглөөниинь тосхондоо бусаад байхадань, бэшэ жолоошодынь машинаяа заһажа үшөө дүүргээгүй байдаг юм.

Сергей гэр бүлэтэй болонхой. Гэрэй һайн эзэн гэжэ мэдээжэ. Энэ залуу нүхэрнай ажахын бэрхэ хүдэлмэришэн гэжэ суутай болоо. Тэрэ аба, эжынгээ ашыень эрхимээр харюулжа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон бүлын хүбүүн, түрүү жолоошон Сергей Шарастепанов.

Д. ДУГАРОВАЙ фототекст.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

ОЛОНДО ХҮНДЭТЭЙ

«Һайн тогоошон доктортой жэшээтэй» гэжэ ород арадай оньһон үгэ бии агша. Эдэ үгэнүүд түбэй районно больницын тогоошон Люба Хамагановада яахын аргагүй хабаатай юм. Тогоошоной доктор шэнги, үдэрһөө үдэртэ оролдодог. Һанаа амархан байжа шададаггүйень Люба ажалаараа, тэрээндэ хандасаараа харуулдаг. Тогоошоной хэр зэргэ амтатай эдеэ шанажа эдюулдэгһээ үбшэн хүнэй бэеын элүүр энхэнь, абари зангынишье дулдыдаха байна бшуу.

Үдэр бүхэндэ эдеэ хоол бэлдэжэ байһан тогоошон энэ удаа ямар хоол шанахам гээшэб, хайшан гээд тэрэнээ эдисэтэй, амтатай, хүнэй харахадашье эдихэ дура буляамаар болгохоб гэжэ заатагүй бодомжолдог. Хоол бэлдэхэ түүхэй эдэй тиимэ элбэг бэшэ ушарһаа блюдэнүүдые олон янзын болгохонь бэрхэтэй юм. Любын таһалһан лапшатай шүлэн, шанаһан щинь, эһээмэл талхаар бариһан лепешкэнүүдынь, хоншуухан каша, мяханай гуляш гэхэ мэтэ ямар амтатайгаар бэлдэгдэһэн байдаг гээшэб?! Тиимэһээ тогоошонойнгоо бэлдэһэн эдеэ хоол амтархан эдижэ байһан үбшэнтэнһөө нүхэр Хамагановае магтаһан үгэнүүдые дуулахада, ехэл зохид байдаг даа.

— Люба эдеэ шанахадаа бэрхынгээ хажуугаар, үбшэлһэн хүндэ тон анхаралтай, зохидоор хандадаг зантай юм. Заримдаа тэрэ уруу дуруу ябаһан хүндэ урин налгайгаар хандажа, эдеэлхэшье дурыень хүргэжэрхидэг. Хэрбээ зарим нэгэн ушарта үбшэнтэнэй үлүүсэ шашаа шаляа һаа, хүлеэжэ, дууганханшье байжа шададаг юм, — гэжэ үбдөөд, тус больницада хэбтэһэн В. Зимина хөөрөө һэн.

Л. Хамаганова районой түбэй больницын тогоошон болоһоор ехэшье үни болоогүй юм. Тиигэбэшье һайнаар эдеэ шанадагаараа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададагаараа коллектив соогоо хүндэтэй болонхой.

Н. МУНКОНОВА.
Ахын район.

ЭМХИ ГУРИМТАЙ БОЛГОХО

Сэлэнгын баруун бэедэхи Заречный һууринда «Бурятводстрой» трестын барилгын управлениин ОРС-ын 1-дэхи магазин бии юм. Тэндэмнай үглөөнэй 8-һаа үдэшын 20 час хүрэтэр үдэр бүри пивэ худалдадаг заншалтай. Үшөө үдэрэй 11 часһаа архи худалдажа эхилдэг гээшэ. Харин бүхы гэр бүлэдэ хэрэгтэй сагаан эдеэн — һүн, тараг, зөөхэй, творог гэхэ мэтэ — эндэ неделидээ нэгэл дахин наймаалагдадаг байна. Тиимэһээ тэрэ үдэрынь магазинда худалдан абагшад аргагүй олоороо сугларжа, эмхи гуримгүй байдал тохёолдоно. Ушар иимэһээ, тус магазинай хүдэлмэриие мэдэжэ байдаг ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэдтэ газетээр дамжуулан хандажа, пивэ худалдалгые татад гэжэ, һү ехээр наймаалуулдаг болохые оролдыт гэжэ гуйха байнабди.

С. ДИМИДОВ,
Заречнэдэ ажаһуугша.
Улаан-Үдэ.

САГ СООГОО ЯБАНАГҮЙ

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой Сосновый тосхондо, 18-дахи, 47-дохи болон 40-дэхи кварталнуудта ажаһуугшад 37-дохи номерой автобусаар хүдэлмэридөө ошодог. Үглөөнэй 7 час тус номерой автобус «Переезд» гэжэ буудалда ерээд байха ёһотой юм. Саашадаа 20—20 минутын забһартайгаар тэдэнэр үглөөнэй 8 саг болотор ябаха уялгатай.

Зун, намарай сагта эдэ автобусууд хараалһан сагта ябадаг байгаа. Үбэлэй хүйтэнэй эхилһээр, эдэмнай саг болзортоо ерэхэсэ болишоо. Үбэлэй хүйтэндэ удаан саг соо газаа байха гээшэ — хүнгэн бэшэ. Илангаяа үхибүүд, үбгэд, хүгшэд ядалдана.

Заримдаа автобус үглөөнэй 8 час болотор оройдоошье ерэнэгүй. Тиихэдэнь хүнүүд хүдэлмэридөө ябагаар ошохо баатай болоно. Тиихэдэ, үглөөгүүр, ажалай үдэрэй дүүрэһэнэй һүүлээр автобусай байдаг газарта хүнүүд олон байдаг. Энэ үедэ автобус нэмэжэ табихын аргагүй юм гү?

С. БОРИСОВ.

СЭДЬХЭЛЭЙ БАЯР

Би гурбан жэлдэ нюдэнэй үбшөөр үбдеэд, эсэсэй эсэстэ операцида орохо баатай болоо хүм. Республикымнай мэдээжэ врач, медицинын эрдэмэй кандидат Н. Б. Боянова, намайе аргалжа байһан врач-окулист О. И. Юговатай операциин намда аргагүй шухала тухай ойлгуулжа, тэрэниие хүүлэхэ зүбшэлыемни абаһан байна. Энэ үедэнь би юумэ харахаяа болиһон шахуу байгааб.

Надежда Бужеглаевна намда операци хээ һэн. Л. А. Желаева гэжэ врач ассистентээрнь байгаа. Эдэ хоёр нүхэд алта, мүнгөөр юумэ хэдэг уран гартандал адляар, нюдэндэм операци хэжэ, намайе хараха болгожо шадаа юм. Тэдэнэй эм домто, уран бэрхэ гарнуудай, илангаяа Надежда Бужеглаевнагай баян дүй дүршэлэй ашаар һохор болоод байһан би дахинаа харадаг болоһондоо хэмжээлэшэгүй баяр хүргэнэб.

А. ХАМАГАНОВ,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадагша.

Соёлой hонин

ТҮРҮҮ ХҮНҮҮДЭЭ АЛДАРШУУЛАА

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан «60 лет Октября» колхозой экономикын болон соёлой үдэрнүүд тэмдэгдэ үнгэрөө. Түрүүшын үдэртэ энэ үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаhан суглаанай президиумдэ нютагай түрүү хүнүүд — республикын габьяата малшан Т. Г. Ишеев, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша, тусхайта пенсионер Ц. Ц. Сагалеев, 1982 оной социалис мүрысөөндэ илаhан hаалишан А. А. Мурзакова, жолоошон Д. Ц. Батуев болон бусад нүхэд уригдаа. Арадай депутадуудай Зэдын райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Б. Михайлов экономикын болон соёлой үдэрнүүдтэ зорюулагдаhан баяр ёохололые нээгээ. Колхозой түрүүлэгшэ В. Н. Самданов түрэл ажахынгаа түүхэ тухай,

мүн экономикын болон соёл гэгээрэлэй hалбаряар хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

1930 ондо түрүүшын ажахы Борьёо нютагта бии болоо бэлэй. Харин 1959 ондо хоёр колхоз боложо хубаараа, hүүлдэнь 1961 ондо «Коммунизм» колхоз боложо нэгэдээ hэн. 1978 ондо эгүү ойн хүндэлэлдэ «60 лет Октября» колхоз гэжэ нэрлэгдээ юм. Мүнөө үедэ ажахын, социально-соёлой ажабайдалда ёhотой хубилалтанууд болоо. Ажалша буряад хүнүүдтэй хамта ород, татар болон бусад үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд эб нэгэтэ бүлэ соо ажаллана, ажаhууна.

Баатарлиг ажалаараа суурхадаг хүнүүд эндэ олон. Тэдэнэй дунда хонишод—«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Д. Э. Гомбоев, Ж. Г. Ишеев, республикын габьяата механизаторнууд Ф. Г. Халиулин, Б.-Д. Жигжитов, hаалишад А. А. Мурзакова, Н. В. Мункуева болон бусад хүнүүдые нэрлэхээр.

Һүүлшын үдэр харагшадай, ажалай түрүүшүүлэй анхаралда уран hайханай концерт дурадхагдаа. «Эхэ орон тухай дуулалнай» гэhэн дуун эхэнэрнүүдэй дуунай ансамбль гоёор дуулаба. Түрэл дайдынгаа hайхан ... hаалишан Ц. Сампилова («Хадын оройгоор» гэhэн дуун) шагнагшад халуунаар угтаhан байна. Залуу поэтессэ Галина Раднаевагай «Газар» гэhэн шүлэгые баригшаан Б. Банзаров ... «Эрэлхэг зоригтой хазаар морин» болон молдеван хатарнууд халуун альга ташалгаар үдэшэгдөө. Үни бэеэрээ, бэрхээр хатардаг басагадай бэлиг шадабари үндэрөөр сэгнэгдэжэ гэшэ.

Тиихэдэ Т. Цыремпилова Б. Базаров хоёрой дуулаhан А. Андреевай «Эгэшэ ахэ хоёрнин» гэжэ дуун бүхэнэй зүрхэ hэдьхэлые hайшаагдаба. Илангаяа түгалшан Т. Ганжурова мал адуулагша В. Жимбеев гэгшэдэй «Сүн сагаан сэдьхэл» гэжэ монhол дууе хангюурдахада, эндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгааэ тэдэниие угтаа юм. М. Чумаковой «Зоренько-зорянка» гэhэн ород дуун шоглоой хүхюунээр ханхинаа. «Ияса» гэhэн татар дууе Е. Халиулина сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулаhан байна. Буряад аялгануудые түрүү механизатор Б. Доржиев шадамар бэрхээр гүйсэдхээ.

Ц. Шагжиевай «Будамшуу» гэжэ зүжэгэй хэhэгтэ гол рольнуудые М. Цыренов (Пиглай), Б. Базаров (hорни) гэгшэд гүйсэдхэжэ, бэрхэ артистнууд байhанаа харуулаа. Хүдэлмэришэн арадай хүзүүн дээрэ hүүдэг баяд, ноёдые шуумжэлhэн зүжэгhөө абтаhан үзэгдэлнүүд харагшадые ехэ хүхээлэн байна. Юуб гэхэдэ, мүнөөшье манай ажабайдалда залхуу зэйран, ажал хэхэ дурагүй хүнүүд дайралдаад шуу.

«Энхэ тайбан» гэжэ дуун эб найрамдалые хододоо бадаахые уряална. «СССР ооhоо мүнөө мэтгэн дуулая» гэhэн дуугаар энэ концерт түгэсөө. Уран hайханай хүдэлмэридэ хабаадагшадай улам урган бэлиг шадабарине, элдэб уусхэлые, концертын олон жанрнууд, номернуудые нэгтэ холбоое онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Зэдын район.

В. ШАРАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «60 лет Октября» колхозой уран hайханай хүдэлмэриин эдэбхитэй хабаадагшад В. Жимбеев Т. Ганжурова хоёр дуу дуулажа байна.

Авторай фото.

АНСАМБЛЬДА ГАНСА БАСАГ

1971 ондо «Девчата» гэжэ нэрлэгдэhэн дуунай-инструментальна ансамбль байгуулагдаа hэн. Эстрадна искусствын зохёохы ажалай бүхэсоюзна мастерской (РСФСР-эй арадай артист Л. Маслюковой хүтэлбэри доро) дүүргэhэн залуу басагад энэ ансамблиин бүлэгтэ дуулажа, элдэб инструментнүүд дээрэ наадажа эхилээ бэлэй.

Совет дуунай бүхэсоюзна конкурсдо (1972 он) ансамблиин коллектив дипломантын нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Удаань Бүхэсоюзна радиогоор анха түрүүшынхиеэ тэдэнэй дуунуудые дамжуулhан, Түбэй телевиденеэр харуулhан байгаа. Харин 1973 ондо комсомолшуудта зорюулагдаhан дуунуудые эрхим hайнаар гүйсэдхэhэнэйнгөө түлөө Москвада үнгэрhэн конкурсын лауреат болоо hэн.

Ансамблиин коллектив түрэл орон соогуураа, мүн хари гүрэнүүдээр аяншалдаг байна. БАМ-да үнгэргэгдэдэг «Магистралиин галнууд» гэhэн искусствын фестивальда ба бусад концертнүүдтэ ансамбль хабаадана. Тиихэдэ Прагада үнгэрhэн «Золотая нота-72», Венгридэ «Интерстарт-73», «Дрезден-75» (ГДР) гэhэн уласхоорондын фестивальда хабаадаhан, мүн Югослави, Польша, ФРГ, Куба, болон бусад гүрэнүүдтэ гастрольдо ябаhан байна.

«Девчата» гэhэн дуунай-инструментальна коллектив Улаан-Үдэдэ ... жэмэй училищын ... нэ зал соо hай... харуулба. Конц... раммада совет ... гүрэнүүдэй ко... дай дуунууд ор... Хонгёо hайхан х... сагад гансашье ... ладаг бэшэ мүн ... даг, олон янзын ... нүүд дээрэ наа... наа харуулба.

Б. ДАМБАРИН...

ЗУРАГ ДЭЭ...: ...та» дуунай-инст... ансамблиин колл... цертын үедэ.

А. ШОЙЖОЛ...

ХҮҮГЭДЭЙ БИБЛИОТЕКЭДЭ

Түрэл Буряад оромнай 60 жэлэйнгээ ойн баярые угтаха гэжэ байна. Россин Федерациин эб нэгэтэ бүлэ соо Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай республика тодорон hалбараа. 60 жэл соо манай республикада эбтэй эетэйгээр ажаhуужа байhан арад зон экономико болон соёл гэгээрэлээ хүгжөөхэ талаар ехэ амжалта туйлаа. Энэ гайхамшагта hайндэрые угтуулан, ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Тиихэдэ ойн баярай хүндэлэлдэ хүүгэдэй республиканска библиотекэ олон тоото хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ. Буряад ороной түүхэ, экономико болон соёл тухай хөөрэhэн, арад зоной баатарлиг ажалые суурхуулhан номуудые олоной дунда нэбтэрүүлхэ гээшэ манай библиотекын гол зорилго болонхой. Тиимэhээ элдэб олон янзын номуудай выставкэнүүдые, хөөрэлдөөнүүдые, шэнжэлэлнүүдые эмхидхэнэбди.

Манай библиотекарьнууд тусхай түсэбэй ёhоор ажалаа ябуулна. Жэшээнь, 1-дэхи, 3-дахи классуудай hурагшадай уншадаг таhалгада буряад уран зохёолшодой номуудаар hонирходог үхибүүдые элирүүлнэ. Тиихэдээ үшөө ямар онол аргануудые хэрэглэнэб? Һурагша бүхэнэй уншаhан номоор библиотекарьнууд хөөрэлдөө эмхидхэнэ. Үшөө олон хэмжээ ябуулгануудые нэрлэбэл, «Түрэл республикаяа мэдэхэ гүш?» —гэhэн удха шанартай номуудаар наадан-аяншалга, элдэб асуудалнуудта харюусалга болон бусад онол арганууд тоологдоно.

Тэрээнhээ гадна 4-дэхи класchaa эхилээд, 8-дахи классай эдир уншагшадай хүдэлмэриие эрхилдэг таhалгын библиотекарьнууд мүн лэ элдэб олон hонирхолтой ажал эмхидхэнэ. «Түрэл Буряад оромнай» гэhэн тематическа выставкэ олоной анхаралда эмхидхэгдээ. «Хүүгэдэй номой долоон хоног» март hара соо үнгэргэхэбди. «Шагай по родному краю» гэжэ нэрлэгдэhэн наадан-аяншалга үхибүүдые хүлеэхэ. Н. Нямсараевай «Дети гольцов» гэжэ ном тухай хөөрэлдөөн, номуудай харалга апрель hара соо эмхидхэгдэхээр хараалагданхай.

Мүнөө үедэ «Баатарнуудай нэрээр үйлсэнүүд нэрлэгдэнхэй» гэhэн номуудай выставкэ үхибүүдэй анхаралые хандуулна. Манай библиотекэ үдэр бүри шэнэ шэнэ, hонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ.

Л. МУНКУЕВА,
Хүүгэдэй республиканска библиотекын библиограф.

УУЛЗАЛГАНУУД

УРАН ЗОХЁОЛШОДТОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Республикын Урач зохёолшодой холбооной дэргэдэ байгуулагдаhан буряад литературые олоной дунда нэбтэрүүлхэ бюрогой шиидхэбэреэр уран зохёолшод Цэрэн Галанов Балдан Ябжанов хоёр Ахын районой ажалшадтай hонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэжэ бусаба. Тэдэнэр Моондо hууринда түбхинэhэн геолого-шэнжэлгын Ахын районой экспедициин баазын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа. Экспедициин партийна организациин секретарь Валерий Дагбаевич Рабжаев уран зохёолшодые баазынгаа хүдэлмэрилэгшэдтэй танилсуулhан байна.

Удаань уран зохёолшод аянай автомашинаар Эрхүү голой мүльhөөр үгсэжэ, Элшэр нуур дээгүүр гараад, хада уулын хабшуу, бэрхэшээлтэй зам дабажа, Зүүн-Холбоо гэжэ газарта хүрэhэн байна. Тэндэ, Зүүн Саянай hарьдаг шэлые саана байрлаhан геологуудтай уран зохёолшод уулзалга үнгэргөө. Уран зохёолшодой холбооной эмхидхэхы ажал хэрэгүүд тухай, буряад зохёолшодой хэжэ бүтээжэ байhан зүйлнүүд тухай литконсультант Цэрэн Галанов сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Балдан Ябжанов зохёохы ажалайнгаа намтар, hүүлэй үедэ хэhэн, бүтээhэн хүдэлмэринүүд тухайгаа хөөрөө.

АЯЛГА, ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

Харахагүйшүүлэй Бүхэроссин бүлгэмэй Түнхэнэй отделениин уран hайханай хүдэлмэридэ уран hайханай хүдэлмэридэ хабаадагшад hаяхан Орлик, Хара-Хужар, Балагта гэхэ мэтэ нютагуудаар ябажа, Пүрбэ Доржиевич Лудаковой хүтэлбэри дороо дуунай уянга hайханаар зэдэлүүлhэн концерт харуулба.

Концертдэ хабаадагшад Дарма Игнаев, Иван Маланханов, Даба-Нима Ошоров, Иннокентий Усольцев гэгшэд буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүд болохо чаанза, хуур, лимбэ дээрэ буряад, монгол аялга гоё hайханаар зэдэлээ.

В. БИЛЬТАГУРОВ,
райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагые даагша.

ХИЛЫН СААНАhАА ТАСС АПН

ГАЙАНЫН АРАДАЙ hАЙНДЭР

ДЖОРДЖТАУН. Гайанын арад национальна hайндэрөө — республикын үдэрые баярай оршон байдалда тэмдэглэбэ. 1970 оной февралиин 23-да болоhон национальна суглаан Гайанын Республикые соносхоходоо. Великобританиhаа дулдыданги бэшэ политическэ байдалаа 1966 онло батадхаа hэн. Олон зуун жэлэй колониальна дарлалта мүлжэлгын хүшэр хүндэ хойшолонгуудые усадхахын түлөө, экономическа бэеэ дааhан байдалтай болохын түлөө Гайанын арад эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Ороной политическэ ехэ хүсэнүүд — Арадай национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы парти, Арадай түрүү үзэлтэй парти — хүниие дарлан мүлжэдэггүй общество Гайанада байгуулхын түлөө, үндэhэн шухала хубилалтануудые хэхын түлөө тэмсэнэ. Экономикын гол hалбаринууд — боксидай ба саахарай промышленность гүрэнэй мэдэлдэ оруулагданхай, ороной байгаалиин баялигууд, гадаадын худалдаа наймаан, банкнууд, транспорт гүрэнэй хиналтада абтаhан байха юм.

Залуу республика гадаадын бэеэ дааhан байдалай политика бэелүүлдэг юм. Карибска далайн оршондо бүлэглэлнүүдтэ хабаадагүйшүүлэй хүдэлөөндэ тэрэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэрэ Кубатай, Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй дипломатическа ба худалдаа наймаанай холбоо барисаагаа хүгжөөнэ. Гайанын гадаадын бэеэ дааhан политическэ хараа шэглэлые уласхоорондын эмхи үргэнөөр мэдэржэ, энэ орон ООН-ой Аюулгүйн Соведэй бүридэлдэ хоёр дахин hунгагдаhан байгаа.

МАГАТЭ-е ЭРХИЛЭГ... СОВЕДЭЙ СЕ...

ВЕНЭ. Амгалан байдалда хэрэглэгдэдэг ядерна түхеэрэлгэнүүдэй зарим хубиие — хэдэн атомна электростанци болон шэнжэлгын реакторнуудые агентствын хиналта доро табихаар бэлэн байhанаа Советскэ Союзай мэдүүлhэнэй үндэhөөр атомай элшэ хүсэнэй талаар СССР-эй ба уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) хоорондо хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ гэhэн Советскэ Союзай дурадхал шухала удха шанартай байна гэжэ МАГАТЭ-гэй генеральна директор Х. Бликс тэмдэглээ. МАГАТЭ-е эрхилэгшэдэй соведэй феврал... дэ нээгдэhэн ... си дээрэ тэрэ... байгаа.

Энэ асуудал... латай хөөрэлд... ша оной май ... hарада эхилхэ... ствые эрхилэ... тэ сэдьхэлээ ... дээсэнэб гэж... директор мэд...

Ядерна элшэ... тал, амгалан ... туhада хэрэгл... МАГАТЭ-гэй ... да хабаатай үр... далнууд сесси... зүйлдэ табигд...

СЕССИИН ШИИДХЭБЭР...

АЛЖИР. Палестинын Национальна соведэй эндэ боложо байhан 16-дахи сессидэ хабаадагшад Палестинын Эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй ажал ябуулгын элдэб асуудалнуудаар хэдэн тогтоол абаhан байгаа.

Булимтаран эзэмдэhэн араб газар нютагуудта Израилиин засагаархидай шорон түрмэнүүдтэ хааhан Палестинын хүн зониие сүлөөлхэ ябуулгые эдэбхижүүлхэ гэhэн шиидхэбэриие сесси баталан абаба. Мэдээсэлэй ба соёлой талаар Палестинын тематикаар уран зохёолнуудые хэблэхэ, олоной дунда нэбтэрүүлхэ т... байгуулхаар ... Баруун Бейру... ран эзэмдэhэ... лээр Израили... римхэйшүүлэй ... мэдэhэн Палест... гэнүүдэй түбые ... хала гэжэ сес... ралаа хандуул...

Израилиин эзэмдэhэн ара... тагуудта хүд... нын Национал... үргэнөөр дэмж... hан тогтоол ... дагшад мүн лэ ... ба.

ТЭТЧЕРЭЙ ПРАВИТЕЛЬС... ПОЛИТИКЫЕ БУРУУША...

ЛОНДОН. Лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэ Майкл Фут Англиин мүнөөнэй консервативна правительствын политикые эрид буруушааба. Лондоной «Гардиан» газетэдэ толилогдоhон статья дотороо тэрэ М. Тэтчерэй кабинедэй гадаадын политическэ ажал ябуулгые эрид буруушааhан байгаа. Ажал ябуулгань США-гай милитарис хараа шэглэлые үргэнөөр дэмжэнэ, буу зэбсэгүүдые бүтээлгые хизаарлаха талаар ямаршье үүсхэлнүүдые гарганагүй.

Бидэ «буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ёhотойл тэмсэлшэд» болонобди гэжэ консерваторнуу... hэн ушарынь ... хуурмаг байна... борисnнуудай ... шэ бэшэнэ, ... бан жэлэй ту... ликобритани ... дые хуряаха т... нүүдые гаргаа... ламжануудынь ... байна», — гэ... дэглэбэ.

Варшавска ... баададаг гүрэн... эб найрамда... нуудтай танил... М. Тэтчерэй ... руушааhан ... халтай байна ... дуулээ.

ИТАЛИДА ЗАБАСТОВКОНУУД БО...

РИМ. Ажаллаха арга боломжо hайжаруулхые, салин хүлhыень дээшэлүүлхые хараалhан хамтын, ажалай шэнэ хэлсээнүүдые баталхын түлөө тэмсэлдэ Италиин үргэн нийтэ ажалшад олоороо хабаадана.

Бүхы орон дотор бүд нэхэлгын промышленностиин миллионhоо дээшэ ажалшад бүлэг забастовко эхилээ. Предприятинуудай хүдэлмэришэд мүн лэ буhалгаална. Эдеэ хоолой промышленностиин 450 мянган ажалшад бүгэдэ нийтын ... носхоо. Тамуу... мэрилэгшэд гү... рөө буhалгаалж... дэнэр ажаллаха... жыень hайжар... хүлhыень дээш... тэнүүдые таби...

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

БАТА ХАМГААЛАЛТА — АМЖАЛТЫН ЭХИН

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө боксоор Бүхэсоюзна мүрысөөн улам эршэдэжэ, эгээл эрхим hайн hорилго бэлэдхэлтэй, мэргэжэл шадабаритай боксернуудынь үлэжэ байна. Энэ мүрысөөе 18—20 наhатай бэлигтэй бэрхэ залуу боксернуудай харалга боложо байна гээд тэмдэглэлтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, мэргэжэлтэд болон тренернүүд энэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй ба СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадануудта бэлдэхэ зуураа, залуу спортсменүүдээ ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадуулжа, туршан шалгаха гэhэн зорилго урдаа табина бшуу.

Тиихэдээ тэдэнэр боксернуудайнгаа hайн талые, дутуу дунданuудые элирүүлхэhээ гадна ондоо спортсменүүдэй дүршэл шадабариhаа, онол аргаhаа hургаал абахые хүсэдэг байhаниинь элитэ. Эндэ тренернүүд боксын ондо ондоо hургуулинуудта бии болоhон шэнэ юумэ халан абахые оролдодог байха юм. Гэхэ зуура али бүхы спортсмендэ амжалта, илалта олгодог эдэбхитэй, бодолтой добтолгодо, бата найдамтай хамгаалалтада гол анхаралаа хандуулна гэхэдэ алдуу хэхэгүйбди.

Гурбадахи үдэрэй уулзалга бүхэн шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, сугларагшадые hонирхуулаа. Эгээл хүнгэн хоёрдохи шэгнүүртэ манай республикын гурбан боксер тулалдаба. ВСТИ-гэй студент И. Дугаров Н. Торчаковтай (Шэтэ) мүрысэхэдөө, холоhоо онобшотой сохилтонуудые хэжэ, илалта туйлаа.

— А. Асадулин А. Иванов хоёр рингдэ уригдана,— гэжэ микрофоноор соносхоходонь, зал соогуур альга ташалга нэрьешэбэ. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, манай залуу боксернууд гоё hайхан наадаараа эрэлхэг зоригтоной спортдо дуратайшуулай анхарал татанхай юм. Бар хүсөөр булюу Анатолий Асадулин эршэмтэйгээр добтолон, илажа гарахые оролдоhон байгаа. Зүгөөр Буряадай багшанарай институдай студент Афанасий Иванов шамбай солбон хүдэлсэтэй, яhала hайн хамгаалалтатай байжа, нүхэрэйнгөө бүхы хараа түсэбые буруу hургэжэрхёо. Гадна Афанасий үе үе болоод лэ бушуу түргөөр добтолжо, очконуудые абана. Тиигэжэ судьянарай шиидхэбэреэр А. Иванов шүүжэ гараба.

Монголой суглуулагдамал командын гэшүүд бар хүсэтэй, эсэхэ сусахагүй, гол шухала юумэниинь гэхэдэ, ехэ хүсэл зоригтой байhаараа хододоо шалгардаг. МНР-эй чемпион, спортын мастер Нямагийн Нарантуяа энэ хэлээшыемнай гэршэлhэн байна. Тэрэ С. Сафоновтой (Эрхүү) тулалдахадаа, зоримгойгоор дүтэлhэн бэеэрээ, hалгай гараараа шанга сохилто хэжэ, илалта туйлаа.

57 килограмм. Түрүүшын үдэр онсо шалгарhан В. Марченко Шэтын бэрхэ спортсмен А. Поповтой уулзаба. 19-тэй Андрей Попов залуушуулай дундаhаа «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй чемпион, ВЦСПС-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэhэн намтартай. Эгээл тиимэhээ гонгын ханхинамсаар тэрэ эдэбхитэйгээр добтолжо ороно. «Буревестник» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлhэн Владимир Марченко мүхөөгөө үгтэхэ хэбэргүй. Тэдэнэр хоюулаа онобшотой шанга сохилтотой, тиин hэримжэтэй хёрхоор наадажа, сугларагшадые баясуулба. Манай боксер В. Марченко шүүжэ, урагшаа шухала алхам хэhэн байна.

Хүнгэн шэгнүүртэн соохоо манай республикаhаа В. Сальников, Ю. Сунцаев, Омскhоо С. Голубев, Шэтэhээ В. Жалабай, Ю. Тэньшев, Куйбышевhаа Н. Кудрявцев, МНР-hээ Нэргүйн Энхбат гэгшэд гоё hайханаар наадажа, амжалта туйлаа.

67 килограмм. Б. Сандуев (Улаан-Үдэ) — В. Цыпыловые — (Улаан-Үдэ), Ю. Фалеев (Воронеж) — А. Бурдуковскиие (Шэтэ), Р. Ахметшин (Омск) Эрдэнийн Булганиие (МНР), шүүжэ гараба.

Энэ үдэр нэгэдэхи дунда шэгнүүртэ аяар найман уулзалга болоо. Буряад оронhоо В. Туманов, Э. Банзаров гэгшэд урагшатай hайнаар тулалдаhан байна. Манай спортын мастерта кандидат А. Шатаев Ю. Мокровтой (Благовещенск) уулзахадаа, түрүүшын хоёр раундын туршада hайнаар наадажа, боксдо дуратайшуулай зүгhөө альга ташалгаар угтагдаhан аад, гурбадахи раундда эсээд, хамгаалалтаяа hуларуулжа, шүүгдэхэ баатай болобо. Энэ урагшагүйдэлгэhөө залуу боксер болон тэрэнэй тренер зүб тобшолол хэхэ ёhотой гэжэ hанагдана.

Хүндэшэг шэгнүүртэнэй уулзалга бүхэн hонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Манай боксёрнуудай залуу халаан болохо Юрий Васильев—Анатолий Жарников хоёрой уулзалгада тогтожо хэлэлтэй. Дүршэл шадабари ехэтэй А. Жарников бэлэхэнээр илаха аабза гэжэ сугларагшад hанаhаншье байжа магадгүй. Зүгөөр Юрий Васильев hаял 18 наhатай болобошье, бар хүсэтэй, hайн хамгаалалтатай боксер боложо ябаhанаа харуулаа. Юhэн минута соо үргэлжэлhэн тэнсүү шанга тэмсэлдэ А. Жарников булиhан байха юм.

Энэ шэгнүүртэ О. Горяев (Челябинск) — В. Антиповые (Нерюнгри), А. Коноплев (Хабаровск) — О. Морозовые (Челябинск), И. Авдошин (Омск) О. Яковецые (Красноярск) шүүгээ.

Хүндэ шэгнүүртэй боксернуудай уулзалганууд спортдо дуратайшуулые хододоо hонирхуулдаг гээшэ. Тиимэhээ нэгэдэхи хүндэ шэгнүүртэй спортсменүүдэй мүрысэжэ захалхадань, зал соо hүүгшэл hэр-мэр гэлдэжэ, согтой хүхюунүүд болошоно. Гаhаа хүнлэ бэетэй спортсменүүд гоё hайханаар наадажа, тэдэнэй этигэл найдалые харюулаа. Тюменскэ областьhоо ерэhэн Олег Шакин Василий Волковтой (Свердловск) уулзахадаа, ехэ хүсэл зоригтой байhанаа харуулба. Юуб гэхэдэ, түрүүшын раундда нокдаунда ороhон аад, саашадаа бүхы хүсэл зоригоо зангидажа, hэримжэтэй хёрхоор тулалдан, гурбадахи раундда нүгөөдэеэ гурба дахин бүдэрүүлжэ, илалта туйлаба. Эрэ хүн зориhондоо гэжэ хэлсэдэгынь энэл хэ юм даа.

Энэ үдэрэй hүүлшын уулзалга илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрөө гээд онсолон тэмдэглэлтэй. Ш. Сулейманов (Тюмень) — В. Иванченко (Эрхүү) хоёр тулалдаа. Хоюулаа дүршэл шадабаритай боксернууд юм. СССР-эй абсолютна түрүү hуури эзэлхын түлөө 1982 оной мүрысөөндэ Шамиль Сулейманов ороной суглуулагдамал командын гэшүүн, дэлхэйн Кубогта хүртэhэн Валерий Абаджянтай тулалдаhан намтартай. Валерий Иванченко 19-тэй боложо ябаашье hаа, залуушуулай дундаhаа РСФСР-эй хоёр дахин чемпион, СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэhэн байна. Ехэ хүсэл зоригтой боксер В. Иванченко илажа, заншалта Бүхэсоюзна мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлхээр эрид шиидэнхэй байhанаа мэдүүлбэ.

Бата найдамтай хамгаалалтын амжалтын эшэ үндэhэн болодог байhыень энэ үдэрэй тулалдаанууд гэршэлээ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
Б. М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Нааданай үе. 2. Монголой Арадай Республикын спортын мастер Цырендоржийн Амаржаргал.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Весенние призывы»— уран hайханай фильм. 11.25— «Аяншалагшадай клуб». 12.25 — Шэнэ hонин. 16.00 — «Время». 16.20 — «Газар доорохи харгынуудые баригшад». 16.40 — «hурагшад концертын зал соо». 17.30 — Ород хэлэн.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.45 — «Байгал».

Москва. 19.15 — «Шэнэ юумэ бэдэрэлгэ». «Коллектив юу хэжэ шадахаб» гэhэн дамжуулгаhаа (2-дохи дамжуулга). 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — И. Брамс. «Вальснууд». 20.15 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Спартак». 22.00 — «Время». 22.35 — «Таанарта, ветерануд» — хүгжэмтэ дамжуулга. 23.35 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Англи хэлэн. 13.35 — түүхэ. 4-дэхи класс. «Бодыш, асари ехэ оромнай». 14.05 — «Ан амитад яагаад харадаг бэ?» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.40 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. «Хото, хүдөөгэй үбэлэй ажал». 15.00 — «Мэдэ, шада» — hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 15.45 — Ю. Тынянов. «Бодомжонууд. Уулзалганууд». 16.55 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Ночной блокнот», «А потом оглянулся» — уран hайханай богони хэмжээнэй фильмүүдэй программа.

Москва. 18.00 — 18.15 — Забhарлалга. 18.15 — «Бүгэдэндэ хабаатай стадион». 18.45 — Бүхэдэлхэйн студентнэрэй үбэлэй наадануд. Болгариhаа дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Приключения Васи Куролесова» — мультфильм. 19.45 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан концерт. 20.15 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.50 — «Тамхи таталга ба зүрхэн» — киноочерк.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багаш... ниидэлгэ — мүл... — «Лидия» гэ... эрдэм дэлгэр... 21.30 — «Арада... тухай «hолонго» ... визионно про... уласхоорондын ф... засай заншал... (Франци). 22.00 ... 22.35 — «Похищ... герски»—уран hа... (Венгри). 23.40 ... СССР-эй Кубо... түлөө мүрысө... нааданай 1/16-на... тайм). 00.25 — ... студентнэрэй ... нууд.

Редак...
Р. Б. ГАР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятско... делам издательств полиграфи... ной торговли.
Н-00394. Заказ № 47. Инде...